

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un um. . . 12 .
Pe o lună . . . 2 .

Nrul de Duminică
pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

✦ Dr. Carol Lueger.

1844—1910.

Viena, 10 Martie. Dr. Carol Lueger a murit azi dimineață la orele 7 și 55 m.

Numele acesta atât de scump românilor ne reamintește viu zilele de înălțare din primăvara anului 1892. Membrii deputațiunei române sosiseră la Viena și așteptau cu nerăbdare rezultatul demersului d-lui Dr. Rațiu, președintele partidului național român, pe lângă cancelaria cabinetului Majestății Sale, pentru audiența la Împărat. Presa vieneză și budapestană discuta zilnic în mod agitat mișcarea românească memorandistă. Partidul creștin-social austriac, pe atunci deabia în formațiune, și-a manifestat viile sale simpatii pentru români, și conducerea partidului nostru convenise cu conducerea partidului creștin-social a ținea o întrunire comună. Sala dela Elterlein, unde se convocase întrunirea, era tixită de lume nemțească și românească. Unul din reprezentanții partidului creștin-social deschide adunarea, urând românilor un bine ați venit călduros. Pe când unul din ai noștri mulțimea vienezilor pentru simpatiile manifestate, intră în sală între aplauze generale Lueger. Nu se prevăzuse în program ca dânsul să vorbească, dar în curând urcă tribuna și prin un discurs avântat, ținut în termeni foarte hotărâți și energici, a răpit adunarea cu sine. Din acele momente Lueger a rămas un credincios și sincer amic al Românilor până în ceasul când a închis ochii pentru totdeauna.

Din partidul embrional, precum îl văzusem noi ceice avusem onoarea a face parte din deputațiunea românească cu memorandumul, Dr. Lueger a strâns în jurul său în cursul celor 18 ani puternica organizațiune politică de astăzi, care s'a făcut stăpână nu numai pe administrația întinsă a Capitalei austriace, nu numai pe dieta archiducatului Austriei-de-jos, ci și pe Reichsratul austriac. Și dacă ne dăm bine samă de situațiunea actuală a monarhiei, vedem că partidul lui Lueger se străduiește din toate puterile, ca să restabilească și echilibrul între cele două jumătăți ale imperiului. Redută după redută a capitulat înaintea masselor din ce în ce sponite, conduse cu pricepere și devotament de acest erou.

De ce putere extraordinară a dispus el ca să raporteze biruințe atât de însemnate?

Dr. Lueger a fost un om din popor, un avocat, care pe când a început a înjgheba partidul său nici în Viena nu era cunocust, nici după nume, decât în cercuri foarte restrânse. El avea însă însușiri neprețuite. Creștin convins, pentru care învățăturile Evangheliei erau dogme pentru întreaga sa gândire și făptuire, Lueger își iubea deaproape și cu sinceritate și devotament a obosit toată viața sa numai pentru binele obștesc. Toate inimile s'au deschis lui, fiindcă inima sa era deschisă pentru toți. Cu aceste virtuți creștinești s'a împerechiat în ființa lui Lueger un patriotizm specific austriac pronunțat. Credincios dinastiei habsburgice, un admirator al Împăratului Francisc-Iosif, și »schwarz-gelb« în toate mărturisirile sale politice, primarul Vienei era prototipul masselor mari ale poporului, el concentra în sine gândirea și simțirea lor. Când vorbea el, vorbea din fundul inimii a acestor masse. Activitatea sa neobosită, modul lui de a vedea și de a vorbi fără fraze, totdeauna drept, totdeauna sincer, iubitor și amical cu ai săi, aspru și nemilos cu adversarii, erau însușiri cari cucereau, și au ridicat pe Dr. Lueger la pozițiuni, pe cari numai puțini bărbați conducători le vor fi ocupat cândva. Simpatiile sale pentru români erau firești și sincere. Dela prima sa întâlnire cu bărbații conducători ai partidului nostru național, el a primit convingerea, că are de a face cu o societate întemeiată pe principii creștinești, că are de a face cu un popor leal și credincios dinastiei, și că dreptatea este pe partea noastră. Cu principii creștinești pentru dinastie și pentru dreptate se lupta și el în fruntea partidului său. Tovărășia noastră proclamată în sala Elterlein din Viena nu era deci ocazională numai, ci întemeiată pe interesele comune și pe principiile identice ale noastre. Simpatiile, cari au rămas între noi tot calde până în ziua de astăzi, și pe cari Dr. Lueger le-au manifestat la toate ocaziunile și le-a trecut și asupra fraților noștri din regat, sânt și ele o dovadă despre trăinicia legăturilor ce există între noi.

Noi românii datorim doctorului Lueger multă recunoștință. N'am avut fericirea să ne avântăm și noi în acești 18 ani de când ne-am dat la Viena mâna frățescă, din contra noi am fost apăsați și striviți și mai

amar. Dar credința noastră într'un viitor mai bun a fost întărită prin aceste prețioase simpatii de cari ne-am bucurat. În momente de ispită noi am privit cu mândrie la mersul victorios al partidului creștin-social și ne ziceam, victoria lor este și a noastră, căci pentru aceleași principii luptăm. Și astăzi când ne unim și noi în durerea pentru pierderea distinsului bărbat, și când jelim împreună cu numeroșii săi soți de luptă la mormântul venerabilului nostru amic, se zărește și la noi aurora unor zile mai bune. Binecuvântarea cerească și mulțumirile unui popor credincios sânt coroanele ce vor acoperi acest mormânt, unde zac rămășițele pământești ale doctorului Lueger. Spiritul lui însă va rămânea între noi toți și ne va conduce la fericirea patriei și a tuturor popoarelor sale.

Dr. Carol Lueger s'a născut la 24 Octomvrie 1844 în Viena, a studiat aici dreptul, devenind în 1874 avocat. 1875 ales în consiliul comunal, 1885 în parlament și 1890 în dieta Austriei inf. 14 Mai 1895 ales ajutor de primar, și după retragerea lui Grüb!, 30 Mai, primar al orașului Viena. Denegându-se întărirea acestei alegeri, Lueger a fost ales din nou în mai multe rânduri, însă la intervenția personală a Împăratului (27 April 1896) a renunțat la postul de primar, păstrând cel de ajutor de primar. Peste câteva luni Lueger este ales din nou primar și de astădată a și fost întărit. Antisemit pronunțat; împreună cu principele Al. Lichtenstein conducătorul partidului creștin-social. Mare adversar al politicii maghiare și amic naționalităților Ungariei. A relevat de repetite ori cauza română în parlament.

Influența spiritului său energetic începe să se manifeste dela 1890 încoace, după ce ajunge unul dintre cei dintâi fruntași ai partidului creștin-social, care în scurtă vreme devine unul dintre cele mai puternice partide din Austria.

Cu alegerea lui ca primar, 29 Octomvrie 1895, începe o serie de lupte energice și înverșunate. Guvernul Badenii a propus Maj. Sale să nu confirme alegerea aceasta. Drept răspuns antisemiei și creștin-socialii atacă, în ședința dela 8 Noemvrie, atât guvernul cât și partidul guvernamental, dovedind că s'au lăsat terorizați de guvernul unguresc. Majoritatea parlamentară a votat însă încredere guvernului.

La 13 Noembrie are loc noua alegere de primar.

Lueger e din nou ales cu 92 da voturi dintre 137 câte s'au dat. Nici de data aceasta n'a fost însă întărit. Guvernul a dizolvat consiliul comunal și a ordonat alegere nouă.

La 18 Aprilie 1896 e însă din nou ales primarșef cu majoritate covârșitoare. De data aceasta intervine însuș împăratul, rugându-l pe Lueger să se mulțumească cu demnitatea de ajutor de primar, cedând acest post din Strobach. Peste câteva luni Strobach își dă demisia și Lueger e ales din nou primar. Guvernul, înfrânt de repezitele dovezi de alipire a Vienezilor pentru »Unser Karl«, nu mai îndrăznește să se opună și Lueger e confirmat în demnitatea sa, căruia l-a făcut cea mai mare cinste.

Moartea lui Lueger.

Viena, 10 Martie. Eri seara, la orele 10, medicul au constatat că a început și agonia în înțelesul medical. Temperatura în decursul nopții a crescut la 39,4, pulsul la 100 bătăi. Respirația e întreruptă de intervale tot mai mari.

La ora 1 după miezul nopții, medicul declară că agonia se va termina către dimineața. Lângă patul lui Lueger e îngenunchiat canonicul Mort și rostește rugăciunile de moarte. Alături, într-o cameră mică veghiază medicii și cele două surori ale lui Lueger, în altă cameră veghiază cei trei ajutori de primar și mulți consilieri comunalii.

Clipele din urmă.

Viena, 10 Martie. Către orele 4 dimineața, Lueger zăcea în nesimțire completă. Abia mai respira din vreme în vreme, scurt și săcădat. Medicul nu l-au mai părăsit nici pentru o clipă. La orele 5, medicul primar Dr. Pupove constată că respirația s'a accelerat și catastrofa e iminentă.

Pe la orele 6 dimineața în jurul primăriei e lume multă. Mereu vin și se duc consilieri comunalii, medicii, gazetarii. În locuința primarului câțiva prieteni veghiază. La orele 7 și 45 minute sosesc la primărie Gessmann, Weisskirchner, Ebenboch și cei trei ajutori de primar. Intră cu

toții în camera bolnavului; Lueger nu mai face nici o mișcare, abia de mai respiră. La orele 8 fără cinci minute iese din cameră un consilier și anunță celor de față.

— Domnilor, s'a sfârșit!

Viena, 10 Martie. Lueger a murit la orele 8 și 5 m., fără a-și fi revenit în fire. La orele 7-55 respirația îi încetase un minut întreg și pulsul îi devenise insensibil, așa că se credea că e mort și s'a și vestit moartea lui ziaristilor cari așteptau la primărie.

În câteva clipe întreaga primărie devine un furnicar de oameni. În stradă așteptau sute de oameni. Femeile au izbucnit în plâns. Lumea a încercat să între ca să-l vadă, dar a fost reținută de servitori.

Ziarele au apărut în ediții speciale cu lungi articole elogioase pentru marele mort.

Lueger a murit!

Viena, 10 Martie. Știrea despre moartea lui Lueger s'a răspândit în câteva minute în toate părțile, stârnind adânci regrete în toate păturile populației.

Cei dintâi au fost anunțați despre moartea lui Lueger: Împăratul, arhiducele Rainer, ministru-președinte Bienerth și președintele Camerei deputaților.

Pe primărie s'a arborat steagul negru.

Cel mai popular primar al Vienei a murit!

Doliul capitalei.

Viena, 10 Martie. Imediat după constatarea morții lui Lueger s'au arborat steaguri negre pe cele patru turnuri ale primăriei și pe palatul parlamentului, de asemenea și pe toate instituțiile publice.

Consiliul comunal a publicat următorul afiș:

»Președinția consiliului comunal aduce la cunoștința vienezilor, căruia răposatul le-a jertfit toată activitatea și dragostea sa, că Dr. Lueger a trecut la cele eterne azi dimineața la orele 8.»

Ziarele au apărut toate în ediții speciale.

Condoleanțele împăratului.

Viena, 10 Martie. Împăratul a adresat soarelui lui Lueger, d'șoarei Hildegard Lueger, următoarea scrisoare de condoleanțe:

»Moartea fratelui Dv. a primarului Dr. Carol Lueger care și-a câștigat atâtea merite pentru capitala Vienei, a întristat adânc pe Maj. Sa, care vă exprimă din acest prilej dureros atât dv., cât și surorii dv. cele mai sincere condoleanțe și vă asigură că simte dimpreună cu dv. pierderea ireparabilă ce ați suferit-o prin moartea lui. Baronul Schiessl, șeful cancelariei.»

Maj. Sa a mai adresat o scrisoare de condoleanțe și consiliului comunal.

Arhiducele Rainer a adresat și el cuvinte calde de simpatie surorilor răposatului primar.

Condoleanțele Regelui Carol.

Viena, 10 Martie. Azi după amiază a sosit din București următoarea telegramă:

»Iau parte călduroasă la dureroasa pierdere suferită de capitala Viena prin moartea primarului ei. Calitățile lui extraordinare, forța lui de muncă și marea lui energie îi asigură amintirea veșnică. Intotdeauna îmi voi aduce cu drag aminte de timpul când am avut prilej să cunosc și apreciez pe acest bărbat mare. Deplâng sincer moartea lui. Carol.»

Ministru Rmâniei la Viena, Mișu s'a prezentat la primărie în persoană pentru a-și exprima condoleanțele.

Condoleanțele parlamentului.

Viena, 10 Martie. Președintele Reichsrathului Pattai deschide ședința în mijlocul unei tăceri solemne. Toți deputații și publicul de pe galerii se ridică în picioare.

Președintele, cu glas tremurător, anunță parlamentului moartea lui Lueger și în cuvinte calde arată meritele neperitoare ale marelui decedat.

Apoi ridică ședința în semt de doliu, anunțând ședința următoare pentru după amiază.

Doliul consiliului comunal.

Viena, 10 Martie. Azi se va întruni consiliul comunal în ședință extraordinară pentru a lua măsurile necesare în vederea funerariilor.

În amintirea lui se plănuiesc următoarele: ridicarea unei statui în fața primăriei; nu

Gura safului.

De I. Agîrbiceanu.

Tușa Evuța e o femeie mărunțică, sprintenă să-și alunece printre degete ca un pește luciu. De când i-a murit bărbatul, s'a lăsat-o văduvă la patruzeci de ani, tușa Evuța nu mai dă pe acasă decât seara. Las'că nici până trăia fiertatul nu pzia atâta casa, dar' acum părea că s'a făcut de cap.

— »Asta stăta așteptase să scape de Pătruș, ziceau femeile, și-o priviau cu batjocură. Dar tușa Evuța nu le lua în seamă. O femeie săracă trebuie să trăiască din ceva. Avere n'are, copii nu i-au rămas s'o ajute. N'a așteptat să i cadă mana din cer. Își ia dar sapa subsuoară, ori secera pe umăr și pornește de dimineață de-acasă, să și câștige bucățica de pâine.

Când e însă în brazdă cu bărbați și cu femei, nime n'o iubește. Toți se feresc de ea. Căci Tușa Evuța, câtu-i ea de mărunțică și de sprintenă, la lucru trage ca la moarte. Dă de două-trei ori cu sapa, și se oprește privind departe, cine știe unde. Și dacă dă de stăpâni mai sficioși, cari nu îndrăznesc s'o îndemne la lucru, începe de-odată cu istoriile ei nesfârșite.

»Știi unde-am fost eri la sapa? La cusca Ioana. Dar Dumnezeu să ne ierte. La el în grădină e pământul tare sărac. Se vede că-și uită să l mai gunoiască. Eram patru femei și săpam acolo și pliveam. Și ce mi-au auzit atunci urechile, n'aș vrea să mai audă nime. V'ați gândit d'voastră vr'odată că pe cusca Ioana o bate bărbatul în toată sara? Poftim! am știut eu că nu v'a trecut așa ceva prin minte. Să ferească

Dumnezeu de-așa trai. Cum? Nu crezi? Apoi, la-a să-ți spun, am văzut cu ochii mei. Între mine a bătut-o. Mai da odată, de două ori cu sapa... »Și știți cu ce, începea din nou, »cu biciul cel de curea; Dumnezeu să ferească și pe pulu de șerpe! Și pentru cine? Pentru mutalăul cea de Florea. Cică ar umbra și acum după cumătra Ioana. Guri rele sânt cari să vorbească, iar bărbații ce nu cred? O, ei cred toate prostiile, numai să le audă.

Vre-o femeie, în cursul muncii, îi arunca vorbele: »Mai las' Evuțo, n'or fi toate cu lapte câte le spui.

— »Așa ești d-ta, cumătră, zicea cu năcaz Evuța. D-ta crezi că eu îmi bat gura degeaba. Ce am eu cu oamenii? De ce le-aș strica casele?»

Când e în rînd cu mai mulți muncitori, bărbați și femei, la sapa, ori secere, ori la strînsul fânului, tușa Evuța se frământă mult până să se poată cuibări bine în cuibul ei. Oamenii la început n'o prea ascultă, câte unul o privește cu ciudă văzându-o cum altul trebuie să-i ajute. Dar tușa Evuța nu se da bătută cu una cu două. De vede privirile de ciudă, se face că nu pricepe nimic, ci torăe mereu din gură, ca o meliță neadormită. Oamenii dela o vreme încep s-o asculte cu băgare de seamă.

»Am fost de curînd — zice — la lucru la un om bogat. La secere am fost. Acum bine, Vineri era, așa dar' zi de post. Bogații de altfel cam în zi de post bagă lucrători. Dar' aici totuși a fost prea-prea. Nu ne putea face o zamă de fasole, înăcrită puțin, nu ne putea da nici pâine. Căci doar' pâinea e bucătura postului. Da' când ne

dăm noi, măi oameni buni și-a lui Dumnezeu-colea la niște făci, hămesiți de foame, știți că ne-au pus de mâncare? Lobodă și știr. Unu Dumnezeu, dacă mint! Acum spuneți d-voastră de-i cinstit lucru să-și bată cineva așa joc de omul sărac? Dacă ești sărac încă nu urmează să te asemene cu dobitoacele.

— Las' Evuțo, bune-s și lobodele! zicea d'neva.

— Bune, dacă lepregătește bine. Da' știi cum au fost? Numai opărite. Curat numai opărite. Nu putea să le dea lelița Marița la porci?

— Adecă acolo ai fost la lucru!

Tușa Evuța n'ar fi vrut pentru lumea asta să spună cu numele oamenii despre cari vorbea, dar la urmă se pomenea că-i zice, fără să-și de seama.

— Ce minune? Întreba vre-unul de mă aproape.

— Gândeam eu că nu știți; numai eri s'a înștâmplat. Eri dimineața, când se crăpa de zău, lasă pe porțiță Ionu Crețului cu coasa n' spaț să se ducă la coasă. Când colo ce să vadă? Porțiță îl aștepta un cal negru, rotund și îndecsat, cu frâu în cap, cu șeaua n' spate. Știe d' Ionu Crețului a cui e calul și de ce l' legat el la poartă? Nu știe. Și ce face? Își aruncă coasa în curte, încalcă murgul, și aleargă ca un vârtaj peste opritul boilor, prin luncile sărate, și știți unde se oprește? La Onceale în curte. Iată bătrâna din casă, caută mama pădurii la el, face un semn din mâna sbărcită. Calul îngenunchie și Ionu Crețului se coboară.

— »Ce cauți la mine voinice? Il întrebă hârca.

mirea noului pod peste Dunăre ce se va constitui în curând, după numele lui; tot după el se va numi și o șosea din Wienerwald; se vor acorda rente viagere surorilor sale Hildegarda și Rosa; sora Matilda, care a îngrijit de Lueger în timpul bolii sale, i-se va acorda medalia de salvare și în fine se va înființa un muzeu Lueger, conținând tot felul de colecții.

În ședința solemnă care a avut loc azi după amiazi ajutorul de primar Neumayer a tălmăcit durerea capitalei apoi s'au citit numai cele două telegrame sosite de împăratul nostru și Regele Carol al României.

Viena, 10 Martie. Cadavrul lui Lueger zace în odaia mortuară. Corpul este colosal de slăbit. Fața prezintă trăsături pașnică.

Intrarea în cameră e permisă numai consilierilor comunali. Măine, cadavrul se va expune în Volkshalle.

Sânt invitați la transportarea cadavrului consilierii comunali, autoritățile politice și reprezentanții presei; între aceștia și corespondentul »Tribunei«.

Condolențele românilor.

Viena, 10 Martie. Măreala marelui sprijinitor al aspirațiilor noastre, care a fost Carol Lueger, a constatat odănc pe toți românii din Viena. S'a constituit numai decât un comitet care să organizeze participarea românilor la funerariile lui Lueger. Comitetul s'a constituit, având în frunte pe dd. Sterie Clurcu și Mihai Popovici.

Delegațiile românești.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Din partea românilor vor lua parte la înmormântare șase delegații. Vor trimite delegații: Colonia Română din Viena, Clubul român din Viena, Societatea bisericească din Viena, Clubul parlamentar român din Reichsrath, Comitetul executiv al partidului național parlamentar din Ungaria și probabil o delegație a românilor din București.

Din partea românilor va vorbi și un orator,

Din toate părțile locuite de români s'esc telegrafic condoleanțele la familia defunctului. Azi din partea românilor din Viena au fost depuse coroane pe sicriu. Condoleanțele verbale au fost tălmăcite viceprimarului Vienei Neumayer.

Testamentul politic al lui Lueger.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Lueger a lăsat în urma sa următorul testament politic:

1. Partidul creștin-social să nu uite că este un partid orășenesc.

2. Dorește ca politica inaugurată de el în chestia ungurească să fie păstrată și continuată și în viitor.

3. Recomandă ca urmaș al său pe deputatul Weisskirchner.

Testamentul a fost iscatit, în calitate de martori, de Gessmann, principele Lichsteinstein, Weisskirchner ș. a. E scris în 1907 și se crede ca nu mai are valoare acum, — cel puțin în ce privește pe Weisskirchner. Se spune că mai există și un al doilea testament.

Averea lui Lueger.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). În testament Lueger a numit de moștenitoare pe surorile sale, iar după moartea lor averea se împarte ca burse meseriașilor săraci. Averea lui Lueger se crede că ar fi cel mult 100.000 de coroane.

Funerariile.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Funerariile vor avea loc Luni la amiază. Va lua parte Majestatea Sa împăratul împreună cu toți archiducii aflați în Viena.

Tărani români la înmormântare.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Comitetul român din Viena însărcinat cu organizarea participării românilor la funerariile defunctului Lueger a primit din mai multe părți știri că vor veni cu

acel prilej la Viena și mai mulți țărani români.

Comitetul lansează un apel călduros către toți fruntașii români ca să alcătuiască pentru ziua înmormântării o delegațiune de țărani, care ar ilustra în mod plastic și înduioșător nemărginita recunoștință a românilor de care s'a făcut vrednic Lueger.

Lueger primise pe vremea memorandumului delegațiunea de țărani români la Viena. Pentru locuințe pe seama țărănilor cari vor veni, se îngrijește comitetul.

Dollul presel vieneze.

Viena, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Toate ziarele au articole elogioase; chiar »Neue Freie Presse«, dușman înverșunat al politicii lui Lueger, scrie că spiritul lui Lueger s'a revărsat asupra Vienei ca o forță elementară, ne mai lăsând piatră pe piatră în politică și societate. Ceeace avea valoare acum t ei decenii nu mai valorează azi nimic. Nimic n'a rămas neschimbat și aceasta revoluție socială și politică se va lega de numele Lueger. Zice apoi că Lueger era grozav ca dușman. Nimeni n'a zdrobit mai fără cruțare dușmanii ca tînărul Lueger, devenit numai mai târziu mai blând.

Toate ziarele relevă că Lueger n'a lăsat avere deși i-au trecut prin mână sute de milioane — de aceea se va da surorilor lui o pensie.

Conferința electorală în comitatul Hunedoarei. Primum următoarele: Membrii congregațiunei comitate se aderenți ai partidului național român și fruntașii cercurilor electorale din comitatul Hunedoarei sânt rugați a lua parte Luni în 14 Martie a. c. la conferința intimă ce se va ținea la 9 ore dimineața în Deva, localul Casei române.

Scopul conferinței este:

1. Organizarea clubului comitatens și alegerea delegaților pentru viitoarea conferință națională.
2. Fixarea ținutei partidului național pri-

Feciorul o privește buimăcit și nu știe ce să răspundă.

— »Ai venit pentru comoara dela voi din grădina, adăogă Onceaie, înghețându-l pe bietul volnic cu ochii ei suri.

— Eu nu știu de nici o comoară, zice tînărul. Dar bătrâna l'a mai privit odată, apoi a făcut un semn călului. Murgul a ingenunchiat, Ionu Crețului a încălecat fără să știe ce face, și a plecat iar în goană. Dar când a ajuns în opritul boilor, Ionu Crețului își aduse deodată aminte de ceva, întoarse fugarul și iar se opri la baba n' curte.

— »Et tinere ț-i-ai adus aminte« îl întreabă baba răsărită ca din pământ.

— Da mi-am adus.

— Și ce vrei?

— Vreau să scot comoara.

S'a dus Onceaie n' casă, și când a plecat, a înșupt sară de-acolo tînărul era ca sosit de pe cea zălume. Nu mai vorbește de-atunci cu mine, și la căpătâi li-e frică să nu și piardă mintea.

Când aducea Tușa Evuța vorba despre Onceaie vrăjitoarea, oameni o ascultau cu băgare de seamă. Rar se afla vreunul mai necrezător care să-i zică:

— »Iaca vorbe goale tușo Evuța!«.

Dar, în punctul acesta Tușa Evuța afla totdeauna sprijinitori. Toți știau câte o istorie minunată cu bătrâna aceea, și tușa era acum supărată că nu mai poate ajunge la vorbă, adu-meca cându-i pe isprăvite povestea și schimba iarăși vorba.

— »Da, cu primarul știți care-i nouțate? D'apoi asta, că se desparte de muere. Au băgat cărți la protopopul și acum așteaptă să fie chemați la judecată. Apoi să mai zici că nu-și vără necuratul coada în trebile oamenilor? Cine-ar fi gândit că se va isca odată așa neînțelegere între ei? Avere au, cinste-n sat au avut, de frumoși is frumoși amândoi. Și iată că acum umbli să se despartă. Rele vremuri am ajuns noi, oameni buni. Ce vorbe ce de primarul, dar în casa dascălului să vedeți ce-i«.

Oamenii lucrau, dar trăgeau cu urechea la vorbele Evuței. De fetele mai însemnate din sat le plăcea s'audă vești nouă, și poate mai ales, vești slabe.

— »Și ce-i în casa învățătorului? întreba vr'o codană de femeie.

— Acum ce spun, între noi să rămână, în-cepa tușa Evuța. Toți știți că înainte cu patru

ani a venit dascălul la noi în sat. A stat un an nelnsurat, a umblat el încoace și încolo pe la popi, dar se vede că nu și-a aflat o fată pe plac. Ori, ce mai ști, poate că dascălul nu i socotit în rând cu domni. Acum, știți ce-a făcut? A luat pe Nastasia lui badea Ilie. Frumoasă fată, nici ș'a făcut car și plug, și-a început și el să se umenească la față. El dar acum se vede că i pare rău că nu și-a luat o doamnă. Tot mereu cade cu gura pe biata femeie; ba că nu se știe îmbrăca, ba că nu știe face o mâncare mai aleasă, ba că l' dă de rușine când li vin domni la casă. Și tot așa o fierbe și o zolește, de sărmana femeie mai că nu-și dă sufletul. Acum știți ce-a făcut dascălița? Și-a luat copilul și a fugit acasă, la tatăl-său. Bătrânul cu vorba pe lângă ea: să te întorci, Nastasio, să nu mă faci de rușine, să nu-ți strici tu norocul! Da fata nu și nu. »Spân-zură-mă, tată, taie-mă, dar îndărăpt nu mai mă duce. Și în vremea asta dascălul știți ce face? Merge ticătosul la bolta j'dovului, bea bere și ride cu fata jupânului, cu Maia. Cică aia i domnișoară și i-se cade! Sări-i ar ochii, da nu vede el că-și face de lucru c'o păgână, zgârnăită și plină de pistrui«.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

pentru că dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din:

2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane**.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga ganritură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului.

În provincia la dorința prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu desene. - Să fim atenți la firmă!

viitor la instalarea noului fișpan și organizarea cercurilor electorale.

Orăștie, la 9 Martie 1910. Cu stimă
Dr. Aurel Vlad, delegatul comitetului central.

Reforma electorală croată. »Pester Lloyd« publică știrea că ministrul-președinte Khuen-Héderváry s'ar fi înțeles cu banul Croației Tomasić asupra reformei legii electorale din Croația. Reforma aceasta va șterge votul indirect și va da tuturor alegătorilor drept de votare directă, dar dreptul acesta îl va face pendent de plățirea unui cens asemenea censului actual din Ungaria...

Influența lui Tisza începe să se manifeste tot mai mult.

Sașii despre kossuthiști. Acum, după ce partidul kossuthist nu mai e partid guvernamental, sașii n'au nici un motiv să-și mai lănuiască — cât de sincer a fost. — să zicem respectul lor pentru tovarășii de luptă din trecut.

Un ziar local din Cohalm a anunțat anume că alegătorii cercului ar fi hotărât să ofere la viitoarele alegeri candidatura — deputatului Dr. Iosif Horvath...

»Firește, organul sășesc dela Sibillu grăbește să desmintă știrea că alegătorii sași ar fi hotărât să nu mai voteze pentru deputatul lor sas.

»Alegătorii sași — scrie acest organ — țin neclintit la programul sășesc și chiar de aceea trebuie să respingem *bănuțala nemeșită* și lipsită de orice temel că chiar și un număr cât de neînsemnat de alegători sași ar fi în stare să voteze pentru un candidat decât candidatul sas, și mai ales că ar fi în stare să voteze pentru un *candidat pașoptist*...

Solidaritatea aceasta a alegătorilor sași e lăudabilă... Dar ar fi oare o rușine ca alegătorii sași să voteze pentru tovarășii lor de luptă de odinioară...?

Slovacii și legea lui Apponyi. Organul partidului național slovacesc »Szlovenszki Denik« anunță în numărul său mai nou, că toate partidele naționale nemăghiare vor cere noului parlament să revizuiască legea școlară a lui Ap-

ponyi. Legea din 1907 n'a fost decât un pretext pentru a pune școalele confesionale sub tirania statului, căci voiau oamenii regimului coaliționist să facă cu neputință intruarea poporului în spirit național. Scopul principal al lui Apponyi a fost ungerizarea fără frâu, pe care până și șovinul Tisza o găsește prea din cale afară. Legea lui Apponyi pune cu adevărat sub pază pozițiunea pe învățători. Conte Tisza a slăbit cu o nuanță șovinismul, slăbească-l alții și mai mult. »Iar noi — sfârșește ziarul — în locul fabricării de mameluci din partea statului cerem, școale adevărate și cerem, în răstimpul campaniei electorale, de azi, revizuirea legilor lui Apponyi, deja în cursul celei mai apropiate sesiuni a parlamentului.

Conferința fruntașilor români din Bihor. Corespondentul nostru din Oradea-Mare ne telegrafiază: Azi fruntașii români din Bihor s'au întrunit aici și au stabilit lista delegațiilor pentru conferința națională. S'a discutat și asupra candidaturilor din cercurile bihorene.

Limba românească în Bulgaria. Un învățător de-al nostru — scrie »Minerva« din București — a făcut o călătorie prin Bulgaria, ca să se convingă prin sine însuși ce e adevărat din cele spuse asupra învățămîntului popular la vecinii noștri. Cu prilejul acestei călătorii, plină de folos și de învățăminte pentru oricare român, învățătorul în chestiune a adunat și unele observațiuni asupra limbii românești în tinutul regat vecin, observațiuni pe cari le împărtășește publicului într-o broșură.

Știam că în Bulgaria se vorbește românește, în tot cazul în măsură mult mai superioară de cum se vorbește la noi bulgărește. Dar nu-mi închipuiam ca graiul nostru să fie atât de răspîndit printre vecinii noștri, cum ne descrie acest învățător.

»Nu știe ce s'o întâmplă cu limba românească prin alte țări străine, scrie el, dar cele ce am văzut în țara bulgărească, m'au umplut de mîndrie și de fericire.

»Prin multe sate din Bulgaria, trăiesc români de-ai noștri și cu toate că nimeni nu le poartă de grijă, ei își păstrează cu sfințenie limba strămoșească. Ba ceva mai mult: Bulgarii învață și românește.

E, fără îndoială, îmbucurătoare această constatare, fiindcă se face încă odată dovada că de rezistentă este limba românească oricărei influențe străine.

Dar se mai trage un învățămînt și anume acela că Bulgarii sînt oameni foarte practici. Ei țin să învețe limba românească, fiindcă fiind zilnic în relațiuni cu

Cât ține ziua, tușa Evuța vîntură toate istoriile ce umbă prin sat. Când le isprăvește, lscodește ea altele, dacă este până în seară. Nu i place însă ca două zile după olată să fie cu aceiași oameni la lucru. De aceea, din cât poate, se mută dela un creștin la altul în fiecare zi. Nime n'o primește bucuros la muncă, văzînd-o cum se ține mereu de povești. Dar dela o vreme muncitorii s'au dat cu ea, așa că unde e vre o clacă, ori muncitori mai mulți, stăpînul se simte dator s'o cheme pe tușa Evuța.

Atunci e dînsa în apele ei. Știe că n'o urmărește nimeni cu privirea de lucră ori ba, și atunci nu cruță cu istoriile ei nici chiar pe popa din sat.

»Zice că i dator, mă dragii mei, pe la bănci, de acuși vor eși să i bată la tobă averea. Da ce avere. Rochiile preutesii, că alta n'are. Așa-i trebuie, dacă nu i a pus nici un friu preutesii. Cine-a mai văzut atâtea haine nouă, atâtea părechi de păpuși, câte perindează femeia aceasta pe an? Apoi ce gîndește ea, că popa dacă-i popă înseamnă că face bani? Face pe dracu, știm noi cum face. Scoate din bănci și se îngoadă în datorii. Frumos, dela un popă. Dar nu știu, mi se pare mie că acuși va fi gata și cu slujba popilor.

Cînd scapă pentru întăia oară vo bele acestea din gură, sătenii, bărbați și femei, lăsară limbile, erau cîntar la o amiază — și o priviră întrebători.

— Cum să se gate cu slujba popilor — întreba cineva din mulțime.

— Așa bine! Nu vor mai fi popi. Nu va mai fi lipsă să fie popi.

— Acum vorbești prostii, Evuțo, zise un om mai în vrîstă.

— Ba de loc. Așteptați numai să vă spun. Umbă pe sate niș'e protoci cari vestesc o lege nouă. Zice legea aceea așa: omul să nu sudue, să nu bea băutura vînoasă... omul să nu jure, să nu se mînie, tot omul să se boteze a doua oară, dacă vrea să se ție de legea asta nouă. Ei bine, ei își zic unul altuia frați nu fumează nici un tabac, și merg de se închină într'o casă la un frate, și nu le trebuie nici un popă. Că dacă nu sudue, nu se imbată, nu se mînie, zic ei, la ce le trebuie popă? Și așa, oameni de acela am văzut cu ochii mei.

Atunci s'a născut o mare gălăgie, și tușa Evuța nu mai cu fuga a scăpat nebătută.

Tușa Evuța cînd n'are de lucru pe cîmp, cînd n'o ia nime, merge în povești la o vecină.

noi au nevoie să se înțeleagă și mai ales au interes să ne cunoască pe cît posibil mai de aproape. De aceea ei învață românește. Noi, avem aceleași interese ca ei; totuși sîntem mai puțin practici și de aceea nu ne încercăm să învățăm limba vecinilor de pe Dunăre.

In preajma disolvării camerei

— Situația politică. —

Arad, 10 Martie.

Liniștea e iarăși stăpîna în lumea politică și puțina iritație ce se mai observă e tot o repercutare a frămîntării or electorale din zilele trecute.

În consiliul de miniștri de ieri s'a hotărît disolvarea camerei și primul ministru, contele Khuen-Héderváry va pleca zilele următoare la Viena ca să facă monarhului propozițiile necesare.

Ce privește cererea indemnitații guvernului a renunțat la ea, deoarece s'a convins că partidele opoziționiste sînt ireductibile la hotărîrea lor de-a nu o încuviința.

Camera se va întruni în 21 Martie, iar în 22 va fi disolvată printr'un autograf regal. Alegerile se vor desfășura deci în răstimpul dela 1 până la 11 Iunie.

Primum următoarele informații:

Contele Khuen la monarhul.

Budapesta, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Contele Khuen-Héderváry va pleca la Viena, probabil Duminecă după amiază, iar Lucea se va înființa în audiență specială la Majestatea Sa. Cu acest prilej primul-ministru va primi autograful regal prin care va convoca camera în 21 Martie precum și autograful pentru disolvarea camerei. În autograful de disolvare nu se face amintire de convocarea noului parlament. Privința aceasta se va redacta un autograf special, de îndată ce guvernul va crede că a sosit timpul oportun pentru publicarea alegerilor.

Sărbătorirea lui Ius...

Budapesta, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Azi la orele 9 seara s'a înapoiat în...

Și la ea vecine sînt toate femeile din sat. Tot din gură, poartă vești slabe, învrăjbește pe cei mai buni prieteni, iar cînd e trasă la răspundere se jură în toată forma că ea n'a zis. Dar scapă, ca argintul viu, își face loc îndată și ține cepe alte minciuni.

Nici în biserică nu are pace. Cînd se apleacă la urechea unei femei, cînd se strecoară până alta mai departe, și face asemenea.

Dar așa cum e, trăiește ușor. Vorbește multă lucră puțîn, și are pînea ei de toate zilele. Nu mai are un dar. Să stai cu ea o zi în treagă pe hotar cînd se pierde printre muncitorii, până seara ai afla tot ce ai vrea să știi despre satul acela. Rar găsești un mai bun spion, pe-o femeie de aceasta cu gura spartă. Și cînd treci pe drum prin vre-un sat și vezi vre-o femeie măruntică, ori lungă și uscată, care te privește cercetător, cu coada ochiului, să știi că vre-o tușă Evuța și că mâine tot satul va ști cum ești, cum ție calul ori căruța. Oamenii răi în mijlocul lor de multeori păcate mai mari, o gurasatului se pare că nici nu poate lipsi de tr'un sat cumsecade. (Falanga)

Iosif Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire în beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de ție pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

Budapesta, din turneul său de agitație, Justh, președintele partidului independist. La gară a fost întâmpinat de un mare număr de cetățeni kosuthiști, în frunte cu membrii partidului aflători la capitală și cu delegațiunea tinerimei universitare. S'au rostit vorbiri în care s'a arătat frumosul rezultat al turneului lui Justh. Independenștii speră să obție la alegeri cu mult mai multe mandate decât partizanii lui Kossuth.

Jurământul banului Croației.

Budapesta, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Banul *Tomasich* a prestat azi Majestății Sale jurământul de fidelitate, în calitate de consilier intim de curând numit. La ceremonialul jurământului au asistat ministrul de externe, contele *Aehrenthal* și mareșalul conte *Gudenus*.

Candidarea contelui Khuen.

Budapesta, 10 Martie. (Dela corespondentul nostru). Partidul guvernamental din *Sopron* a lansat azi în cerc candidatura primului-ministru, contele *Khuen-Héderváry*. O delegațiune specială va veni zilele următoare la Budapesta, ca să-i ofere primului-ministru candidatura.

N. Fr. Pr. < despre dizolvarea camerei.

Ziarul vienez <N. Fr. Pr.> scrie: După cum știe parlamentul ungar a fost ajurnat printr'un autograf regal până la 24 Martie, de fapt însă parlamentul se va întruni deja în 21 Martie, și astfel autograful de dizolvare să poate fi publicat. Autograful de dizolvare se va publica în cameră și nu, după cum se șvonea, în palatul regal din Buda și în cadrul unui mesaj. În cazul în care dizolvarea nu va fi îndeplinită de către înșuși monarhul, el va fi reprezentant la actul dizolvării prin un mandatar regesc, care, firește, va fi primul ministru, contele *Khuen-Héderváry*. În privința aceasta sânt multe precedente.

Parlamentul deci va fi dizolvat până'n Paști; pentru pregătirea alegerilor mai stau la îndemână două luni de zile, deoarece alegerile generale se vor începe numai către sfârșitul lui Mai, ori la începutul lunii Iunie. Noul parlament va trebui să se întrunească, cel mult trei luni de zile după dizolvare și nici nu pare verosimil să se poată convoca înainte de 21 Iunie. Deoarece între sfârșitul alegerilor și între începutul noii sesiuni trebuie să treacă cel puțin 10 zile, alegerile trebuie duse în îndeplinire până'n 11 Iunie și deoarece pentru desfășurarea alegerilor se stabilește un termen de cel puțin 10 zile: alegerile trebuie să se înceapă mai târziu la 1 Iunie. Noile alegeri trebuie publicate cu cel puțin 30 de zile înainte de ziua fixată pentru terminarea alegerilor, trebuie deci publicate deja până'n 10 April. Nu e excus însă, că parlamentul să se întrunească, fără a se profita de sfârșitul termenelor, deja mai curând. Aceasta atârână dela modul cum vor decurge alegerile.

Primul-ministru despre dizolvarea camerei.

Contele *Khuen-Héderváry*, întrebat de corespondentul ziarului <B. H.> a făcut următoarele declarații despre dizolvarea camerei: — Am de gând să convoc camera pe 21 Martie și dizolvarea parlamentului o plănuiesc pentru ziua de 24 Martie. Intâi voi merge însă la Viena și voi face propoziții Majestății Sale. De-ocamdată nu e vorba decât de dizolvare. Publicarea alegerilor parlamentare se va face numai mai târziu. Legea fixează adică, după cum se știe, termen, de trei luni pentru convocarea noului parlament și astfel vreme este berechet. În tot cazul însă alegerile se vor face la vreme, ca, după cum am spus deja mai de mult, noul parlament să se poată în-

truni mai târziu către mijlocul lunii Iunie.

— Ce privește intenția mea de mai înainte de a cere acuma indemnitate — am renunțat la ea. După declarațiile ce s'au făcut din partea opoziției, cu privire la indemnitate, n'ar mai avea nici un înțeles tratativele în chestiune. N'ar fi un lucru serios, ba ar întârta chiar de prisos spiritele. După dizolvarea camerei, cândva mai târziu, voi face Majestății Sale propoziții cu privire la alegerile parlamentare, bine înțeles că în conformitate cu legile.

— De altfel momente politice mai nouă nu sânt. Cât mai curând vor urma nouă numiri de prefecți, complectându-se deplin contingentul de prefecți. Numirea secretarilor de stat mi-am rezervat-o pentru mai târziu.

Pentru ce l-a părăsit Justh pe Kossuth?

Cearta dintre partidele pașoptiste surori, de șefia lui Justh și alul Kossuth, aduce cititorilor de ziare zilnic surprize noi — în ce privește cauzele cari au pricinuit ruptura partidului independist de odinioară.

Justh, în discursurile sale rostite la adunările din provincie, l-a învinuit pe Kossuth că el e vina dezbinării. Justiștii au eșit din partid, fiindcă Kossuth și oamenii săi au voit să zădărnicească înființarea băncii autonome.

Kossuth, la rândul său, răspunzând la acuzele aceste, a declarat ieri seara:

>Justh n'are dreptul să-mi atribuie mie vina pentru ruptura aceasta. Nu din cauza băncii autonome ni-au părăsit Justh și partizanii săi. Adevărul e că se iviseră atâtea candidați de miniștri, de secretari generali, de prefecți etc., încât a fost cu neputință să mulțumești aspirațiile tuturor de-a parveni. Pentru aceasta ne-au părăsit.

Cine va fi având dreptate? Credem că amândoi. Justh a voit să-l păcălească pe Kossuth, acesta a voit să-l păcălească pe Justh, și au rămas păcăliți amândoi.

Frumoasă tovarășie a mai condus trebile țării vreme de aproape patru ani!

Campania electorală.

În *Arad* partidul guvernamental de curând constituit depune silinți extreme pentru a asigura izbânda contelui *Tisza*. De altă parte partidele kossuthiste agită pentru candidatura lui *Barabás*, care are ambiția, că, precum odinioară trântise la *Oradra-mare* pe *Tisza-tatăl*, — faimosul >zdobitor de naționalități — câștigându-și epitetul de *răsturnător de idoli*, să trântescă acum la *Arad* și pe *Tisza fiul*, care e pe cale să devină și el un idol al >națiunii — atât de doritoare de idoli.

La *Brașov* va candida iarăși ovreul încreștinat *Szterényi*, fostul secretar de stat la Interne, numit și *îngerul de pază al bisericii romano-catolice din Ungaria*.

La *Uzdin-Ozora* va candida — dupăcum ni-se scrie din cerc — d. *Emil Babeș*, avocat în Budapesta (?)

La *Deș* partidul guvernamental a proclamat candidatura marelui proprietar *Bordes* (?)

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboșeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei a cetit-o în — ziarul <Tribuna> din Arad. —

„Ideia statului ungar“.

— Criza ungară și problema naționalităților. —

Supt titlul pus în fruntea acestor șire, d. *Aurel C. Popovici* publică în revista <Ost-deutsche Rundschau> un articol de mare importanță politică, în care tratează, cu multă originalitate de gândire, problema crizei și problema naționalităților din Ungaria.

Dăm la acest loc un rezumat al acestui articol interesant.

Autorul stabilește, înainte de toate, adevărul că politica de stat realistă nu îngăduie, ca statele cu mal multe naționalități să fie cărmuite de exclusivismul unei singure naționalități în paguba tuturor celorlalte. Dar tocmai acesta e păcatul politicii de stat maghiar, care se închină utopiei botezate >ideia de stat maghiar.

Mai de mult, într'adevăr, nu existau adevărate state de naționalități, pentru că nu existau naționalitățile ca individualități politice. Astăzi însă, naționalitățile sânt realități politice. Orice intervenție a statului, cu scopul de a înăbuși viețile naționale specifice, este o absurditate și o primejdie pentru existența însăși a statului.

Tendința sistematică de a uniformiza totul este o tendință dușmană culturii umane.

În diferitele limbi, datini și obiceiuri ale naționalităților sale, statul poliglot are tot atâtea factori de cultură, a căror dezvoltare liberă, într'o societate armonică, reprezintă singurul drept de existență al statului. Ocrotind sănătoasele elemente ale vieții popoarelor sale, statul poliglot contribuie la înflorirea varietății culturii umane. Natura însăși în puterea ei nesecată de a crea forme de viață, se opune oricărei uniformizări și monotonii. Valoarea individualității în viața omului este aceeași pentru viața popoarelor. Numai capetele strălucite nu pot pricepe frumusețea diferențierii și legile ei naturale. Barbarii nu puteau suferi neamurile, limbile și datinele străine. Romanii dimpotrivă, le respectau și au devenit poporul cel mai mare al lumii; împărăția lor e cea mai măreață în istorie, pentru că romanii erau oameni politici născuți.

Statul poliglot, care nu-și poate împăca sincer existența sa cu existența naționalităților sale, este pierdut mai ales când naționalitățile formează majoritatea populației sale. Politica de prigonire națională este primejdioasă chiar și în statele absolute; în statele constituționale, ea devine de-a dreptul catastrofală, de oarece nimic nu revoltă popoarele mai mult ca minciuna legislativă a politicianilor.

Dela 1867 încoace oamenii de stat ai Ungariei s'au făcut totuși vinovați de călcarea în picioare a tuturor acestor adevăruri ale politicii de stat realiste. Toate nesfârșitele crize guvernamentale, parlamentare, constituționale și dualiste din Ungaria, au o singură cauză: tratarea greșită a celei mai însemnate probleme vitale pentru Ungaria și pentru monarhie; — problema naționalităților.

Deși maghiarii formează numai minoritatea populației ungare, oamenii lor de stat au guvernat și guvernează în interesul exclusiv al rasei lor. Interesele și aspirațiile acestora le-au identificat cu interesele și aspirațiile statului însuși, silind pe celelalte naționalități a se maghiariza. Acest ideal este în totală contradicție cu fundamentul istoric și etnografic al Ungariei.

Naționalitățile nemaghiare n'au nici o libertate politică. Dacă ar avea-o, pretinsul >caracter național maghiar al Ungariei ar dispărea cât ai clipi din ochi. O literatură întreagă s'a scris despre prigonirea naționalităților din Ungaria. Patriotismul și degenerat acolo în despotism. Oamenii de stat ai Ungariei socotesc >trădători de țară< pe toți oamenii politici ai românilor, germanilor, slavilor. Iacobinii aveau cel puțin falmoasa >lege contra bănușilor<; în Ungaria prigonirea se face fără de nici o lege.

Dar ideea statului național maghiar este primeduită și din partea Coroanei, nu numai din partea naționalităților. De coroană se și tem maghiarii, mai mult ca de oricine. Ei pretind con-

cesiuni militare, vreau maghiarizarea oştirii, pentru că jumătate din armata suveranului se află în Ungaria.

Dacă Coroana ar proceda în Ungaria, cum a procedat în Austria, dacă ar impune o reformă electorală, cu votul universal în sens european, dacă naționalitățile ar vota liber, n'ar mai rămâne nici ruinele sistemului politic al maghiarilor. Totuși »voluțiunea« firească a dualismului nu poate fi alta.

În forma sa de astăzi, dualismul e mort, din propriile lui păcate organice. Raporturile între Ungaria și Austria vor trebui să se stringă tot mai mult, în interesul monarhiei. Maghiarii vor fi reduși la importanța lor reală, iar naționalitățile vor cuceri recunoașterea puterii lor reale.

Politică bărbaților de stat maghiari, în contra naționalităților, a semănat vânt și va culege furtună. El a provocat ura naționalităților în contra maghiarilor și chiar în contra statului ungar, în chip fatal. De aci vijelia care zgudue viața politică a Ungariei doboară la pământ vechile partide ungurești, clatină stâlpii constituției, sfășie toate programele demagogice; amenință temeliiile slabe ale statului însuși.

Pretențiile maghiarilor de-a li-se da oștire națională și bancă națională, au numai scopul de-a dezarma Coroana și pe nemaghiari. Câtă vreme Ungaria este legată de Austria și Dinastia e comună, »statul național maghiar« se află în primejdie statornică de a fi »degradat« într-o bună zi la situația de stat poliglot. Maghiarii privesc în naționalități pe dușmanii lor de moarte și cu drept cuvânt Coroana ar fi putut câștiga de mult alianța credincioasă a naționalităților, în contra primejdiei care amenință dinastia și monarhia întregă...

Totuși, Coroana nu s'a decis încă să facă apel la naționalități... Conte Kluen Hédervary vine în Ungaria ca împăciuitoare. Dacă el va continua politica național maghiară de până acum, va pierde jocul. Dacă se va decide pentru o politică de stat liberală, pentru singura politică de stat posibilă, recunoscând drepturile naționalităților, fără de nici un gând ascuns, numai în interesul statului, — contele Kluen va câștiga jocul, fără nici o îndoială.

Noul guvern ungar găsește un haos în Ungaria. El vrea să restabilească ordinea. Dar asta ar putea o face, în felul său, oricare general energic sau chiar baronul Banffy. Dar o pace durabilă se va face numai cu renunțarea definitivă la politica de maghiarizare și cu hotărârea ei combatere. Această nouă politică ar atrage de partea contelui Kluen pe toate naționalitățile și chiar elementele cu judecată liniștită ale maghiarilor. În caz contrar, când Kluen va face vechea politică, misiunea lui se poate socoti de pe acuma zadărnice, pentru că îl vor combate și maghiarii și nemaghiarii, iar în cazul cel mai bun va avea, cu ajutorul administrației și al baionetelor, o majoritate parlamentară de reprezentanți cari nu reprezintă pe nimenea. Cu asfel de Cameră Kluen va mai galvaniza o vreme pretinsul parlamentarism unguresc, dar statul se va găsi repede în fața unei crize noi care nu se știe cum poate sfârși.

Pentru reforma electorală, contele Kluen n'are nici un proiect gata din partea Coroanei, el are mână liberă, a spus o însuși. Dar alianța sa cu contele Tisza, dușmanul cel mai mare al reformei electorale, ne arată în ce sens va fi reforma lui Kluen... Deocamdată, grija lui e să și formeze un partid și o majoritate parlamentară. Programul său de până acuma vrea să învie vechiul partid liberal.

Însă acest partid l-au alcătuit, întotdeauna, mai mult deputații mameluci aleși în cercurile terorizate ale naționalităților. Aceste elemente, chemate lărași la putere, nu pot să audă de votul universal, care le ar distruge mai întâi pe ele. De altă parte, o reformă electorală restrânsă și tendențioasă, ar deslănțui o furtună de agitații pentru votul universal nefalsificat. În sfârșit majoritatea eventuală a vechilor liberali n'ar avea nici puterea morală, nici curajul să ție piept kossuthiștilor. Mai ales că în fond toate partidele maghiare sânt kossuthiste. Chiar Tisza și Andrássy sânt, în fond, kossuthiști, cu deosebire că urmăresc realizarea treptată, și nu radicală, a idealurilor kossuthiste. Aceasta o mărturisesc ei însși, când vorbesc de naționalizarea adică maghiarizarea dualismului.

Numai naționalitățile nemaghiare cari nu luptă în contra Coroanei, ci i-au rămas credincioase, ar putea sprijini cu efect o politică de stat sănătoasă în Ungaria. Chiar după legea electorală de astăzi, abia 197 de cercuri din 413 sânt maghiare, restul de 206 sânt ale naționalităților. Aceste cercuri ar fi cel mai real sprijin pentru contele Kluen, dacă politica lui de naționalități ar fi dreaptă. Ele ar avea puterea morală și curajul de a se împotrivi kossuthismului. Firește pentru înjghebarea acestui puternic partid, ar fi nevoie, înainte de toate, să se curețe administrația de toate elementele ei rele, să se respecte legea de naționalități, numindu-se perfecți naționalităților în județele lor și să se dea, în chip logic două portofolii ministeriale oamenilor de încredere ai naționalităților.

Dar se va răspunde, că așa ceva nu se poate pune în practică. Maghiarii n'ar admite odată cu capul. Însă nici nu-i vorba de maghiari, ci de oamenii de stat ai Ungariei. Aceștia trebuie să înțeleagă primejdia, că un stat în care trăiesc, după asigurările presei maghiare, 12 milioane de »trădători« — naționalitățile! — un astfel de stat e condamnat pieirei cu maghiarii împreună, dacă nu li-se face dreptate celor 12 milioane de nemulțămii.

Ungaria n'are nevoie de »idei de state« maghiare. Ea este o parte a monarhiei Habsburgice. Această monarhie, unitară poate avea un singur ideal, care nu poate fi altul decât idealul Marelui Austrii singurul justificat istoricește și politicește. Dualismul putred numai poate fi salvat nici de mâinele de fer. »Uniunea personală între Austria și Ungaria e cu neputință, pentru că ar provoca pierirea Austriei și a Ungariei, pierirea Dinastiei, pierirea tuturor elementelor naționale din monarhie. Singura cale de scăpare este calea de mijloc: autonomia națională a popoarelor din monarhie, în cadrele unității întregii împărății.

Această idee se bucură de cele mai mari simpatii printre naționalitățile din Ungaria, încă de pe acuma, când este numai o teorie.

Picina e împedecă: politica de maghiarizare a provocat ura în contra statului ungar. Dacă, din contra Maghiarii ar fi făcut o politică înțeleaptă foarte cruțătoare pentru toate sensibilitățile naționale ale nemaghiarilor, atunci înăruș stat ungar s'ar sprijini cu puterea lui reală, pe dragostea tuturor nemaghiarilor. Emile Faguet constată un mare adevăr, foarte simplu în sine: statul e tare numai când e iubit: statul medieval era iubit fără să fie nevoie de libertate, statul modern nu poate fi iubit decât cu libertatea la cărma lui.

Scrisori din București.

Invățătorii și notarlatul. — »Dreptatea«. — Parcul dela Filaret. — Vești despre Chantecler.

Până acum în multe comune rurale invățătorii aveau și funcțiunea de notari comunali. De-oarece au sosit diferite reclamații cum că din aceasta cauză în acele comune învățământul copiilor suferă mult, ministerul instrucției publice a trimis tuturor cenzorilor și inspectorilor școlari o circulară, prin care le pune în vedere a interzice învățătorilor de a mai funcționa ca notari comunali. Pentru învățătorii, cari vor călca dispozițiile din această circulară s'au prevăzut pedepse. De-altfel în comunele rurale din țară învățătorii au o chemare mult mai nobilă de aceea de slujbaș administrativi. Acum au început a lua avânt societățile cooperative sătești, acum au început a se înființa bănci populare, cu ajutorul cărora nădăduim că țărani vor putea cuceri din mâinile străinilor întinsele moșii acaparate de aceștia.

Aici este rolul învățătorilor. Aici să și îndrepteze acești apostoli ai deșteptării naționale toată activitatea lor. Sânt comune, cari au ajuns la situație înfloritoare numai grație societăților cooperative înființate și conduse de învățători harnici și iubitori de înaintare. Astfel sânt comunele din județele de munte, cari în privința economică sânt cele dintâi din țară.

Zilele acestea a apărut o nouă broșură în chestia ovrească. Broșura este redactată de un grup

de tineri ovrei, cari cred că a găsit soluția stei agitate chestiuni în acordarea drepturilor tătănești tuturor evreilor, cari, nema mai fiind coterși ca străini, s'ar contopi repede cu populația românească a țării. Ca exemplu se citează zăbul ovreilor din Franța, Italia și Anglia, cari, îndată ce au câștigat drepturi politice în țări s'au și asimilat.

Dupăce se enumără preținsele merite ale gustorilor și industriașilor ovrei pentru conștința și industria țării — cazul celor dela Filaret este lăsat afară, — tineri autori ai broșurii pe care au botezat-o »Dreptatea«, apelează la fii partidelor politice, rugându-i să admită și să propună de dânsii a chestiunii ovrești. Iul cum este scrisă această broșură, limba e oasă, și tonul de milogeală te fac să surizi. În puiți-vă câteva sute de ovrei bine situați, înarmați în lupta vieții, speculanți și îndrăznișți porniți de-odată la luptă, armați cu toate drepturile cetățenești! Ce ar ajunge din țara asta, în chiar acum au ajuns să cicleze în unele ramuri ale vieții sociale?

De altfel cum se asimilează ovreii avem un strălucit exemplu în Ungaria. Și cine e acela care ar dori să facă experiența și în țara românească. Este interesant însă că pe câmpul de luptă din ovreii din țară se arată așa de înflegiți pentru dragostea de țară, altă parte răspunde cele mai odioase calomnii. Destul să citim cazul recent: campania începută în contra Băncii Naționale, în vederea câștigării de teren a băncii jidovești. Alături de »Bukarester Tagblatt« ziarele semite din străinătate se întrec în calomnierea acestei instituțiuni.

Unul dintre rezultatele expoziției jubilee a fost fără îndoială și transformarea câmpului mărăștin al Filaretului într'un splendid parc, care astăzi este o podoabă a capitalei României. Comuna București a jertfit mult pentru parc, construit canale, pavând drumurile, iluminându-l și plantându-l.

Pentru a despăgubi comuna de cheltuielile făcute cu parcul Filaretului s'a propus încă de anul 1906 ca statul să răscumpere și să întregască această frumoasă grădină a capitalei. În schimb parcul se prevedea atunci cedarea mai mult locuri virane și alte proprietăți ale statului, precum și o sumă destul de însemnată pentru cheltuielile făcute de comună.

Acum s'a revenit asupra acestei propuneri. Consiliul municipal a discutat chestia cedării parcului dela Filaret statului, admitând-o. Statul construiește aici mai multe clădiri, în cari vor fi aranjate muzee și alte colecțiuni menite a contribui la instrucția poporului.

Doamna Zoe Garbea-Tomelini scrie din Geneva că noua piesă a lui Rostand, *Chantecler*, a făcut o rea impresie în acel oraș. Spectacolul au părăsit teatrul înainte de sfârșitul piesei, cei cari au rămas până la sfârșit au fluierat-o.

Iată cum descrie dna Garbea-Tomelini impresia sa asupra *Chantecler* jucat de trupa din București:

Dela actul al II-lea te simți obosit peste măsură și acea declamație emfatică a alexandrină cu rima împerechiată, începi fără voce să gesești că alegoria devine ridicolă, în lupta cocoșului american cu Chantecler îți vine să-i pui și cioc nasul lui Cyrano așa de mult seamănă.

Acele jocuri de cuvinte și de expresii de la levard îți ostenește atenția încordată și pe lângă greutatea de a pricepe bine sensul, sfârșești pe a admira înălțimea sperietorului de pasări, coșcănișul, pomii înfloriți, etc. Cu toată bunăvoința e imposibil să nu constați că chiar simbolul cel mai are rost!

În actul al IV-lea orăciutul broaștelor, cântecul privighetoarei, disperarea cocoșului, pânza păsărească, jocurile de lumină cari desvăluiesc peisajul frumos, lungimele, lipsa de măsură, meșteșugul, academismul manierat al versurilor, tot contribuie la monotonia invincibilă, care așezată pe a cuprins pe toți și care a făcut ca corăbii să cadă într'o tăcere contrastată de câteva fluturări...

Correspondentul

Instalarea noului comite suprem în comitatul Torontal.

În 7 l. c. s'a ținut supt prezidiul vicecomitelui Jankó Ágoston congregația comitatului pentru instalarea noului comite suprem Dr. Dellimonics Ludovic.

Membrii congregației sau prezentat în număr neobișnuit de mare, Dintre români au fost numai puțin de față.

După depunerea jurământului, noul comite suprem își dezvoltă programul, promițând că va păstra legile și conform acestora va face dreptate tuturor locuitorilor fără deosebire de confesiune și naționalitate și va susține buna înțelegere între locuitorii comitatului.

În numele comitatului îl salută prin notarul com. Dr. Vinczehid, iar în numele opoziției maghiare vorbește deputatul justhist Dr. Várady Imre, care protestează contra denumirii, fiind recomandat de un guvern ilegal și imparlamentar; de altcunum contra persoanei comitelui suprem n'are nici o excepție.

După acestea se scoală Rohonczy Gedeon și propune, ca guvernul să i-se exprime încredere. Contra propunerii acestea vorbește deputatul Dr. Kardos Samu.

Din partea românilor a vorbit Dr. Pavel Obădeanu. La propunerea lui Rohonczy e contra pertractării propunerii de oarece n'a fost luată în ordinea de zi, și așa nu se poate nici pertracta și nici hotărîrea valabilă nu se poate aduce. Referitor la denumirea comitelui suprem declară, că cu programul lui politic nu se ocupă, își rezervă dreptul pentru altă ocaziune. Față de persoana comitelui suprem n'are nici o excepție și totodată îl asigură, că întrucât va respecta legile existente, va conlucra pentru restabilirea și susținerea păcii și bune-înțelegerii între locuitorii comitatului și întrucât va ținea cont de năzuințele și aspirațiunile legale ale românilor din comitat, cari formează a șeasa parte din populația comitatului, — în cazul acesta poate conta și la sprijinul românilor.

Propunerea lui Rohonczy s'a primit cu 137 voturi, contra propunerii a votat numai unul. Românil s'au obținut dela votare.

E tendențioasă și neadevărată decl știrea ziarelor din Pesta, că Dr. Pavel Obădeanu ar fi votat guvernului și fișpanului încredere.

După prânz la 3 oare s'a constituit partidul național al muncii din comitat supt prezidiul dl Béla Tallan fost ministru de agricultură. La întrunire a luat parte 500-600 persoane.

În diferitele comisii pentru constituirea partidului vedem aleși și pe următorii români: Balla Constantin, pare-mi-se administratorul bunurilor consistoriale din Arad, Nicolae Raichici preot în Jancshida, Pavel Cimponeriu preot în Cebza, Mioe Ignatie din Checia, Cornel Millos apotecar și analabelul Ioan Lupulescu din Uzdin. Nu știm, că oare alegerea aceasta făcându-se cu știrea și învoirea domnilor de mai sus, ceace ar fi foarte trist, mai cu seamă pentru domni preoști. Dar la tot cazul e un semn caracteristic, că dela comitat li țin pe domni amintiți capabili de toate peccatosclunile. *Răportorul.*

Pentru loteria Reuniunii femeilor române din Arad.

Pentru loteria »Reuniunii femeilor române din Arad« au mai sosit următoarele obiecte:

Dșoara Sidi și Vioara Ursu din Curtici o admirabilă periniță, cusătură cu motive românești, un frumos ridicul și o tăviță asemenea cu motive românești.

Dșoarele Livia și Tullia Vătan, Arad, un frumos tablou pictură gobelin și un mijloc de masă, cusătură pe etamină.

Dșoara Otilia Câmpian, Elisabetopol, o foarte frumoasă tavă pictură în lemn cu motive românești.

Dșoara Elena Bolf, Somosches, un frumos mijloc de masă și două tăvițe croșetate.

Dșoara Silvia Stoica, Ormindea, o periniță pictură aquarel.

Dna Constanța Bodea, Buteni, un frumos fugăr cusătură cu motive românești și un mijloc de masă lucrat pe pânză.

Dșoara Sabina Oprean, Cenad, o periniță cusătură cu ajur pe pânză, o coră pentru bilete.

Dșoara Florica Rași, Pil, 4 tăvițe croșetate și un ștergar țesătură românească.

Dșoara Lența Voluntir, Pil, două tăvițe croșetate.

Dșoara Sofia Pitiș, Pil, o tăviță croșetărie.

Serbările dela Oradea-mare.

— Dela trimisul nostru. —

Oradea-mare, 10 Martie.

(Prin telefon, noaptea la orele 12). Viu din sala Redutei din Oradea-mare, unde acuma a avut loc serbarea artistică. E greu să vă redau deplin impresia marelui succes la care am asistat. A fost o grandioasă manifestație a românilor din celelalte părți în favoarea bihorenilor. Cenușotca neamului românesc, Biharia cea oropsită, a fost vizitată de celalalte ale ei surori mai mândre și mai desmierdate de soartă și a fost înconjurată de ele cu dragoste adevărată. Marele număr de public din toate părțile, din Beiuș, Cluj, Sibiu, Orăștie, Arad, Lugoj, a venit pentruca să asiste la trezirea culturală a bihorului.

Reprezentăția.

Reprezentăția a avut loc la otelul *Vulturul Negru*. Sala, de proporții extraordinare, mult mai mare decât sala dela *Crucea Albă* din Arad, sau *Unicum* din Sibiu, e de o splendoare orbitoare, luminată cu ghirlande de becuri electrice. Aspectul adunării nu e mai puțin strălucit. Balconul și galeria, apoi stalul, sânt archipline cu un public foarte ales.

În loge văd pe *P. Sa episcopul Dr. Demetria Radu*. În stal, rândul întâi, pe deputații *T. Mihali, A. Vaida-Voevod* și *V. Lucaci*, apoi pe *P. C. Sa* părintele vicar *V. Mangra*, pe generalul *Dittrich* etc. și un mare număr de doamne, domnișoare și toate notabilitățile din Bihor, precum și mulți ofițeri din garnizoana Orăștiei mari. Publicul se poate cifra fără exagerare la 1500-2000 persoane.

La ora 9 reprezentația începe cu un prolog de versuri libere, rostit de Iușăș autoarea, d-na *Vioara Ciordas*, inimoasa *Vioara din Bihor*, îmbrăcată în costum național. Aplauze prelungi și un frumos buchet au răsplătit o.

Se ivește apoi d. *Tiberiu Brediceanu* Dirigiată de el orchestra militară cântă uvertura *Șezătorii* aceasta minunată țesătură de motive populare românești. De după cortină corul se aude cântând o arie vioale. Când se ridică cortina se prezintă un aspect de vrajă. Fete și femei la șezătoare, în port național, forcând, cântând, giu-mind, spunând cimilituri și dând cu bobii, într'un cuvânt cu tot parfumul unei șezători delasate.

Urmează acțiunea, cunoscută cîntitorilor noștri. D-na *Veturia Triteanu* a fost de o mare putere și a intrupat pe Ileana cu temperament și dulșie. Părintele *Octavian Mureșan* a cântat cu baritonul său puternic și voluminos pe *Sorin*. D. Dr. *Toni Bogdan* a cântat fermecător din fluier. Au fost bine dd. *Roșca, Enescu*, d-na *Crișan* și d-na *Mureșanu*.

Șezătoarea asta cu toată atmosfera ei atât de românească, a făcut o impresie extraordinară asupra publicului. Încântarea și emoțiunea cea mai adâncă s'a putut citi pe toate fețele. Pentru publicul bihorean a fost o adevărată revelație. En-luziasmat și frenetizat a cerut bisarea mai multor puncte, iar la sfârșit aplauzele păreau că nu se mai sfârșesc.

Reprezentăția s'a sfârșit cu un cântec: »Eroii au fost...«, cântat de corul Hilariiei, dirigit de d. *Nicolae Firu*. Meritul succesului e a tuturor bihorenilor și în special al orădanilor și beiușenilor. Divergențele personale și confesionale au amuțit și toți românii de aici, dela cei dintâi până la cei din urmă, și-au dat mâna pentru reușita acestei serate care va rămâne memorabilă.

Nu știu dacă venitul a acoperit cheltuielile, deși s'au primit sume mai mari dela *Majestatea Sa Regele Carol al României*, dela prim-ministrul român d. *I. C. Brătianu* și dela alte personagii însemnate, — dar oricum succesul moral va rămâne neșters.

Crucea lui Russu-Șirianu.

Pentru crucea lui Russu-Șirianu au mai contribuit: Dr. Dionisie Stoica Șimleu, 4 cor., Simeon Bulc, preot, Șomosches, 2 cor., Flore Faur, Șomosches, 1 cor., Ioan Iacob, Șeitin, 40 fil., Ioan I. Lăpădatu, Orăștie, 5 cor., Traian M. Gomboș, Rădăuș, 2 cor., Colecta dela o masă modestă din Mu-răș-Oșorhei într'un cerc de prieteni ai lui Russu-Șirianu 20 cor.

C. 35.40

Continuarea colectei din Chișineu.

Colecta din Giula-Varșand prin *Vincentiu Pantoș*, preot dela *Vincentiu Pantoș*, preot, 2 cor., Dr. Mihail Marcuș, avocat, 5 cor., Aurelia Ardelean, 2 cor., Aurora Marcu, 5 cor., Dr. Teodor Pop, medic, 2 cor., Constanța Popoviciu, 2 cor., Bodea Cornel, cand. de preot, 1 cor., Trifun Gaiția, 1 cor., Ioan Marcu, 1 cor., Bălaj Gheorghe, econom, 10 fil., Glorie Mărgănan, econom, 50 fil., Ioan Pasca, econom, 50 fil., Gavil Mărgănan, econom, 10 fil., Pop Toader, econom, 20 fil., Pop Vesele, econom, 40 fil., Nicolae Cișmaș, inv. 1 cor. Teodor Lucaci, inv. 50 fil.

C. 24.30

Colecta din Orlaca prin *Romul Mladin* preot, dela: Iustin Iancu, preot, 2 c., Romul Mladin, 3 c., Ionei Mladin, 1 c., Veturia Mladin, 1 c., Petru Popa, econom, 1 c., Mihai Drăgan, econ, 2 c., Toader Brad, 1 c., Văd. Maria Pitiș, 1 c., Sofia Pitiș, 1 c., Ioan Buder, 1 c.

C. 14.—

Colecta din Mișca prin *Teodor Pinter*, preot în Mișca dela aderenții lui Russu

Cor. 14.80

Colecta din Socodor prin *Dimitrie Muscan* econom dela: Toader Muscan 1 cor. Dimitrie Muscan 1 cor. 40 fil. Eva Muscan 40 fil. Dr. Iustin Marșieu 10 cor. Iosif Berariu 2 cor. Ștefan Juncu 2 cor. Ambrosie Berariu 2 cor. Petru June Nr. 477-60 fil. Ioan Nădăban 30 fil. Dimitrie Nădăban 50 fil. Ioan Buștea 50 fil. Mihaiu Martin 20 fil. Dimitrie Barna 1 cor. Cățița Nădăban 20 fil.

Cor. 23-10

111-60

Sumele de până-aici > 744.58

Laolaltă cor. 867-18

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 10 Martie n 1910.

— **D. Octavian Goga**, președintele sindicatului presei romane din Ungaria, a sosit astăzi, cu acceleratul dela 4, la Arad, unde va petrece mai multe zile.

— **Aviz.** În urma rugăminții ce ni-s'a adresat din partea multor abonați ai noștri, amănăm expediarea chitanțelor anunțate până la 15 Martie n.

Rugăm pe toți abonații noștri, cari nu doresc să li-se trimită chitanța, să ne trimită abonamentul până la acest termin.

Adm. »Tribuna«.

— **Corul Asociației din Arad** își va începe mâine, Vineri, repetițiile pentru concertul ce se va da după Paști. Membrii corului sânt rugați să se prezinte cu toții la aceste repetiții, ce se vor ținea mâine, Vineri, la locul și ora obișnuită.

— **Mari construcții românești în Arad.** Consiliul comunal al Aradului a aprobat în ședința sa de ieri planurile prezentate de firma Codila et Cie.

Construcția se va începe încă în primăvara aceasta.

— **Alegere de preot în Socodor.** Ni-se scrie: Duminecă, la 6 Martie n., a avut loc în Socodor alegerea de preot la parohia decedatului Aurel Popa. Candidații au fost Nestor Blaga, paroh în Tulca, Petru Marșieu, paroh în Sân-Miclăușul-mic, și Ioan Popluca, administrator parohial în Chișineu.

Alegerea aceasta a decurs în cea mai mare agitație. Alegătorii au dovedit cel mai mare interes, deoarece dintre 736 de votanți, câți sânt comuna, au votat 625.

Ales a fost d. Petru Marșieu, care a întrunit 353 de voturi, față de 299 întrunit de N. Blaga, D. P. Marșieu a fost, prin urmare, proclamat paroh ales cu 53 voturi majoritate.

Alegerea a fost condusă de P. C. Sa d. Roman Ciorogar, protosincol și director seminorial în Arad, care a dovedit un deosebit tact, făcând de prisos orice amestec și intervenție a jandarmeriei care venise pentru a garanta libertatea alegerii acesteia, care înainte cu două săptămâni se zădărnise din cauza unor alegători răsvrațiți.

Sperăm că după această alegere nimerită, pacea și bunăînțelegere se va sălășui în comuna aceasta fruntașă, care în nou alesul paroh și-a câștigat un adevărat păstor și sfătuitor. — Cor.

— **Știre literară.** D. Mihail *Gaspar* al cărui roman social *Altare dărâmate* publicat în ziarul *Drapelul* se va termina în curând și va apare în broșură în editura unei case din România, prin luna Mai, lucrează acum la un nou roman cu subiect istoric: *Un fir de păr*.

Duelul Filipescu—Cantacuzino. Din București ni-se scrie: Duelul Filipescu—Șerban Cantacuzino a avut loc Marți după amiază la orele 4, pe câmpul ipodromului dela Băneasa. Adversarii au schimbat câte un foc de revolver fără a fi fost rănit vre-unul din ei.

D. Nicu Filipescu n'a ochit, ci a tras în aier. De altfel, dela nenorocirea cu Emil Lahovari, d. Filipescu nu și-a mai jintit nici odală adversarul pe teren.

— **Alegere de profesori la gimnaziul sup. din Năsăud,** făcută de comisiunea administratoare, în ședința din August a. tr., cu care ocazie au fost aleși: dl Dr. Valeriu Seni la catedra de Istorie, latină și română, Ioan Bujor la științele naturale și geografie, Eugen Mera la maghiară și germană, Cornel Șanjoan ca practicant — a fost confirmată și de ministrul de instrucțiune. D. C. Șanjoan neocupându-și catedra, a fost admis ca practicant pe sem. al II. dl Victor Motogna, cand. de profesor.

— **Necrolog.** Ioan Moldovan, fost notar comunal în Siria și referent consistorial în Arad, a răposat Duminecă, în vârstă de 86 de ani. În mormântarea lui a avut loc Marți, în cripta familiară din Comlăuș.

Ioan Moldovan a luat parte activă la mișcările naționale din 1840. În vremea când studia dreptul la universitatea din Budapesta, a făcut cunoștință cu exilații din România și a luat parte la o consfătuire cu Tell, Bălășescu, Golescu și alții în Sibiu, în care s'a hotărât formarea unei legiuni de tineri cari să treacă în România.

Odihnească în pace!

— **Tifos exantematic în Budapesta.** În cursul zilei de ieri s'au ivit 4 cazuri noi de tifos. Spitalul pentru boli epidemice abia mai poate încăpea bolnavii. Comuna Budapesta a hotărât clădirea urgentă a două pavilioane noi pentru internarea bolnavilor. Hotărîrea aceasta a comunei a fost aprobată de ministrul de interne.

Azi au părăsit spitalul cinci inși. Numărul total al bolnavilor e 61 (27 femei și 34 bărbați).

— **Agitație la o îngropare.** Sâmbătă a avut loc îngroparea fruntașului sârb *Ambrosia Pivo* din comuna Iasenova. Firește nici dela

acest trist festival nu puteau lipsi cozile de topor — ca de obicei. Când preotul a ținut predica de iertare a defunctului a spus între altele și următoarele:

— Tu ai fost unul dintre pionierii cel mai distinși ai culturii slave însă, când să-ți vezi munca desăvârșită, aveai ta a fost confiscată de atotputernicilor cari vreau ca nenorocitul popor să piară în sărăcie și bezna întunerecului fără nici un ajutor. Să fie afurisiți și i ajungă ce ne vreau nouă.

Acum procuratura din Rozsahegy l-a intentat proces pentru agitație. Era foarte firesc, dar de ce nu se aplică aceia cură și la ei lor cari nu fac agitație de ocazie, ci din obicei moștenește împreună cu toate ostilitățile ce practică și cei mai nespălați scoboritori ai lui Attila pe la toate colturile.

— **Sporirea armatei române.** Cetim în >V. N.: D. general Crăiniceanu, ministrul de război a prevăzut în proiectul de buget pe exercițiul financiar următor, complectarea unităților necesare apărării naționale și crearea comandamentelor respective. Astfel, în urma complectării efectivelor reg. 35 și 36 de Infanterie, se va crea o a zecea divizie și un al cincilea corp de armată în Dobrogea. Comandamentul celui de al cincilea corp de armată va fi încredințat d-lui general C. Coandă, iar acela al diviziei a X-a, d-lui general T. Constantinescu, actual comandant al brigăzii 5 artilerie. Cadrele ofițerești ca și efectivele acestor trupe vor fi formate dela 1 Aprilie. Se va crea da-asemena un post de inspector general al armatei, pe care îl va avea A. S. R. Prințul Ferdinand.

— **Congres Internațional de psihologie.** Anul acesta se va ține la Paris, un mare congres internațional de psihologie experimentală. Inițiatorul acestui congres este prof. M. H. Durville, secretarul societății de magnetism al Franței.

Acest congres va avea de scop de a stabili în mod științific fenomenele spiritualiste, de a studia toate formele radiațiilor umane (magnetism) cu proprietățile lor fizice, psihologice, terapeutice, spiritismul științific, hipnotismul, teosofia și psihologia independentă.

Profesorul Favius de Chamville a propus de asemenea studiul fotografiilor transcendente. Savanții atât din Franța cât și din străinătate, s'au și înscris la acest congres. Societățile științifice au numit delegații pentru a prepara lucrările lor.

— **Bani enigmatici.** Un tânăr de eleganță bătătoare la ochi a fost prins zilele trecute de poliția din Nyiregyháza în localul restaurantului gărei. Când l-au perchezitionat au găsit asupra lui 13 bancnote la o mie coroane și 12 bancnote la o sută; peste tot avea asupra-și 14.290 cor. Despre proveniența acestor bani n'a putut da nici o lămurire și așa a fost arestat. S'a constatat că îl cheamă Hamzea Adam și e un țigan din jurul Boroșineului. Poliția caută să descopere cum a dat țiganul de parale și crede cu siguranță că și el e părtaș la spargerea băncii din Sântandras. Nimeni nu s'a gândit la jefuirea lui *Totoianu* din Albașița, întâmplată printr'o bizară coincidență, numai câteva zile înainte de asta și la un pas de dinși. Firește hoțul de păgubaș e român.

— **Greva din Filadelfia.** Zilele trecute s'au întâmplat mai multe desordine. Orașul este în întuneric.

Poliția a fost nevoită să tragă asupra populației; două persoane au fost omorite, numărul celor răniți și arestați este considerabil. Mai multe tramvae au fost distruse cu pietre și explozibile. În cazul când greva din Filadelfia nu va avea rezultatul dorit, greviștii au hotărât să provoace greva și în alte orase.

Autoritățile au dat ordine ca șefii greviștilor să fie arestați.

— **Un medic asasin.** Zilele trecute a murit în Cansas (America) maiorul Swopes. După îngropare însă unui membru al familiei i-a părut suspectă moartea subită a maiorului și a cerut exhumarea lui. Făcându-se autopsia cadavrului s'a descoperit că maiorul a fost înveninat cu baccili de tifos. Toți atribuiău faptul, medicului

de casă, dr. Ilyte care a fost arestat. Să susțină și că pe tatăl maiorului tot el l'ar fi omorât în felul mai sus arătat. S'a descoperit că cu câteva săptămâni înainte de asta medicul a încercat să omoare și pe cumnată-sa, dar temându-se i-a dat un vomitiv și așa a scăpat. De-asemena moartea soției doctorului, care era nepoata lui Swopes, încă era opera lui. Cauza acestei crime infernale e că doctorul — care era înrudit cu maiorul — credea că pustiind întreaga familie ajunge singur moștenitor al întregii averi familiei, care urcă cifra de aproape câteva milioane de dolari.

— **Cucerirea polului Sud.** Expedițiunea engleză la polul Sud supt conducerea căpitanului Robert Scott va porni vara viitoare.

Noua expediție este organizată supt auspiciile și pe complitul Societății regale de geografie din Londra.

Căpitanul Scott va uza de prețioasele informațiuni culese de locotenentul Schackleton în ultima sa lucrare *»Inima Antarticului«*.

El va explora *»pământul regelui Eduard«* pentru a preciza natura și întinderea barierei de gheață, și va continua cu studiul regiunilor înalte ale *»Pământului Victoria«*.

Însă scopul de căpetenie a acestei expedițiuni va fi cucerirea polului Sud.

Problema consistă, înainte de toate, în staționarea de iarnă care să serve ca bază a operațiunilor în definitiv o chestiune de transport.

Distanța dus și întors e, aproximativ, 2415 kilometri și timpul disponibil pentru facerea călătoriei într'o singură vară, 150 de zile.

Trei sunt mijloacele de tracțiune pentru săniile greu încărcate: cai numiți poney, câinii și moștoarele. Fie-care din aceste mijloace va trebui să adoptate pe rând potrivit condițiilor drumului. Schackleton a arătat rezultatele strălucite pe care le-a obținut întrebuintând cai. Se cunoaște rolul câinilor în expedițiunile polare.

Încercările cari s'au făcut cu sania cu motor pe zăpezile Norvegiei au dat rezultate strălucite.

Această expedițiune va avea de trecut peste mai multe dificultăți de cât a avut de întâmpinat Peary la polul Nord. 1) Absența complectă de oameni. Peary a avut ajutorul eschimoșilor, 2) obstacolele de străbătut sânt mai numeroase.

Posta Administrației.

Ioșif Brluș, Valea Geoagiului. Am primit 2 Cor. ca abonament până la finea anului 1909.

Vasile Miron, T. Hodoș. Am primit 5 Cor. abonament până la 1 Aprilie 1910.

Pavel Epure, Ticvanul-mic. Am primit 4 Cor. abonament pe 1909.

Ion Rol, Ticvanul-mic. Am primit 6 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Ioan Faur, Hususău. Am primit 8 cor. până la 1 Iulie 1910.

Petru Petroviciu, Prigor. Am primit 2 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Gheorghe Gheorghin, Berliște. Am primit 4 cor. abonament până la 1 Decembrie 1910.

Ioan Dragomir, Tichindeal. Am primit 4 cor. abonament pe 1909 întreg.

Pavel Magheșiu, Sociani. Am primit 2 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Simeon Moșiu, Orlaca. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1910.

Traian Tocușiu, Orlaca. Am primit 4 cor. abonament pe anul întreg 1910.

Nicolae Roșiu alui Gheorghe, Hodoș. Am primit 2 cor. abonament până la sfârșitul anului 1909.

Nicolae Anușoară și Gheorghe Mușiu, Siria. Am primit 2—2 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

A. Boeriu, Homorod. Avem calendarul dela Cluj à 20 fil., călindare diec. din Sibiu à 50 fil. și călind. diec. Arad à 50 fil. plus porto.

Mitru Corde și Emilian Precup, Naprad. Am primit 2—2 Cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Petru Tisu, Cebea. Am primit 4 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

>Tribuna< institut tipografic, Nichin și cons.

Licitațiune minuendă.

Ordnul de încuviințării a Ven. Consistor de datul calendarie (10 Februarie) Nr. 312/910, se publică ca licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. române din Conop (comitatul Mădăraș protopresbiteratul M. Radna) care se va începe la 6/19 Martie 1910 la orele 10 a. m. în sala școlii confesionale.

Valoarea estimată a lucrului este de 12,868 cor. 58 fileri. Licitații au să depună ca vadiu 10% dela prețul estimat în bani gata ori în hârtii de valoare egale.

Condițiile și prețurile de spese, și condițiunile licitației se vede la oficiul parohial gr. or. român. al bisericii bisericăsească își rezervă dreptul de a accepta sau nu lucrul pe acel întreprinzător, în care va avea în vedere mai multă încredere. Contractul încheiat cu întreprinzătorul va fi valabil îndată după aprobarea Ven. Consistor diecezan. Întreținerea lucrului nu are dreptul de a pretinde diurne, și spese de călătorie.

În ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Conop ținută la 21 Februarie/6 Martie 1910. **Pan Petrilla,** preș. com. parohial. **Grigoriu Caba,** notarul com. par.

ANUNȚ.

Între institutul de credit și economii **MISIANA** din Timișoara se caută un servitor

care să pozeze limba română, maghiară și germană. Salărie lunară 70 — Cor. și 100 — Cor. anuală. Către administrațiune.

ANUNȚ.

Subscrisul aduc la cunoștința onoratului public, că am spre vânzare:

sămânță de trifoiu roșu, de cea mai bună calitate și de orice samânță de iarbă. Prețul calitatea primă 2 cor. un kgr. Văzquez în toată privința pentru samânța de trifoiu, fiindcă eu numai samânță de mine cultivată am spre vânzare.

Cu deosebită stimă:

Atanasie Toader, proprietar în Segyestel, u. p. Rézbánya (Bihar m.)

INSERTIUNI

se primesc cu prețuri moderate la administr. „Tribunei“ Arad.

Cei-ce doriți să fiți scutiți de pagubele în vite!

Întrați sub scutul Reuniunii proprietarilor de vite din O.ăștie, care asigură pe economi contra oricărui pagubă în vite.

Nu e greutate mare! Reuniunea împarte pe cei asigurați în cercuri, cari au cam 3000 de vite și soții din un cerc de acest: plătesc ajutor numai când e pagubă în cercul lor! Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă), direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul celuilalt, după indemnul: azi ție, mâno mie.

Când intri, spui cât ți-s vrednice vitele, și la caz de pagubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 Cor. ce ai asigurat pe vitele tale.

Păți nu ai de făcut, decât când la un ortac din cercul tău, s'a întâmplat pagubă în vitele sale asigurate.

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărând o cnotă (acție) de 4 Cor. pentru întâia 1000 de Cor. asigurate: prețul cnotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1 Cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își iau de fiecare 1000 Cor., câte o cnotă, — care e averea lor și la ieșire din Reuniune și-o capătă înapoi.

Încolo la intrare dai 1 Cor. taxă de primire și plătești cât ți-se vine pentru un caz de pagubă (de atâtea ori 4 fileri, câte sute de Cor. asigură). Plătești adică o pagubă înainte.

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria:

Reuniunii proprietarilor de vite, din O.ăștie-Szászváros.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

BINDER LAJOS

ciasornicar și gluvaergiu în MEDGYES, Markt-platz Nr. 8.

Depozit bogat de

toffelul de ciasornice de aur și argint

precum și ciasornice de metal și nickel

Articlii de argint de China.

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

Articole optice de aur și argint.

Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiințios.

Caut un commis harnic,

care știe și în șpețerie și manufactură și pozeze limba română și maghiară. Doritorii să se adreseze lui **Efta Ciulan,** Mehala 346 Dezsö-utca. (cott. Timișorii).

AVIZ!

Cu stimă aduc la cunoștința Onoratei preoțimi și a publicului român din loc și jur, că am preluat bine asortata prăvălie a Dnii Virág Tamás. Rugându-mă de binevoitorul sprijin al onor. public român, sunt cu deosebită stimă:

Murăș-Uioara-Maros-Ujvár.

Papp Simon.

ANUNȚ.

În farmacia din Săliște (Szelistye com. Sibiuului) cu 1 Aprilie st. n. a. c. află aplicare

un practicant

absolvent de cel puțin 6 clase gimnaziale.

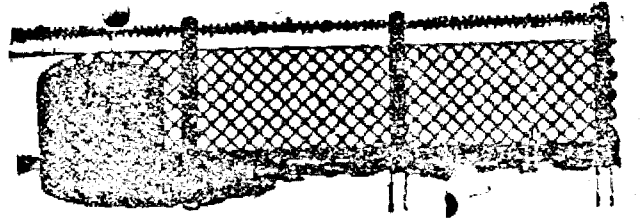
Ofertele să se trimită la adresa **Victor Pop,** farmacist Szelistye.

Klein István

Prima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde de oțel pentru paturi și site etc. în

Seghedin — Szeged, Kelemen-u. nr. 4.

Telefon Nr. 242. — Fond. în a. 1840.

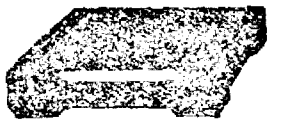
1 m. de sîrmă pentru gard dela 30 fileri în sus.

Fabricatele mele în privința durabilității și a execuțiunii bune concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. Prețurile mele sunt cele mai ieftine.

Cu prospecte și cu catalog

de prețuri servesc gratuit.

Să fim atenți la firmă!

Izay și Rigó

magazin de albături gata de pânză albături de pat și pânzeturile de masă
Cluj—Kolozsvar, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate. Mare sortiment de mărfuri din patrie.

Primesc toffelul de executări de TRUSOURI

cu orice prețuri, la chemarea în provincă arată cu plăcere colecția de mustre.

Asortiment mare și frumos.

Pînză de in de Rumburg.

Pînză de in de Irlanda.

Pînză de in de Kreász.

BUMBA C

de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA

pentru femei, bărbați și copii,

ALBITURI PENTRU PAT,

NĂFRĂMI DE BUZUNAR.

CIORAPI etc.

PÂNZETURI ALBE

și COLORATE pentru masă.

La apotecarul CORNEL N. DEMETER

în Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform.)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale folosite de cei mai vestiți profesori și medici, recunoscute de celo mai bune!

„Dolicin“. Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplită tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cetiră în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutăți de respirat, lungoarei și tusei seci și folosindu-l, se vindecară! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănoșare. Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de influență. Prețul 1 cor.

Capsic. Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucăt pe lângă întrebuințarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari suferau de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrîntituri, ba chiar și de aceia cari suferau în morburile de acestea ca: reumă învechită, a cărei duere tot să mută când în mâni, când în picioare, când apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuințat și «CASPICUL», carele aplicându-l l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de dureri! Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaljedsarsapari. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care neglijându-se, mai târziu se ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excose și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari suferau în boalele acestea, întrebuințând «KALJEDSARSAPARILUL» l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste morburile grele! Prețul sticlei este 2 cor.

Gentaurin. E de minune câți oameni sufer de durere de stomac, sgârșiri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștecăre familie ca leac de casă, încât la orice boală sau dureri și sgârșiri de stomac, numai decât să întrebuințeze! Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Laxboubons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de inchiderea scaunului, numai decât comande «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicată dulce, pe care și copiii le iau bucuroși. Prețul 80 fileri.

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fileri.

Prav contra asudatului la mână și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rtielor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru soulament (Tripper-kankó), 1 cor. 20 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe muște, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 7 coroane. —

II. Preparate cosmetice. Pentru frumusețe și curățenie! — — —

Cream de benzoé mygdale, pentru conservarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și fineță deosebită! *Delătorează tot felul de pete, bubife, pistenii (mitesser) de pe mână și față, netezește și sbârșiturile.* Conținut nestrucicacios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoé mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fil.

Poudre-Veturin. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că față e pudrată. Întrebuințată cu creamul de benzoé mygdale, scutește de nenărilor neplăcute ale vântului și soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 coroană.

Veturin-Parfem. Veravioleța, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpe (icrgovan). Prețul 1 coroană 60 fil.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

„Apa de gură Cremsier“. (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură! Întrebuințată cu pravul de dinți «Cremsiere» face dinții foarte frumoși! Prețul 80 fil. — Pravul de dinți «Cremsiere» face dinții albi. Prețul 70 fileri. — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. — **China tannopomada:** pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. — **Olen de nucă:** extract de nucă oleică, pentru păstrarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

III. Extracte pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoitoare și întăritoare, eum și rum și licuer! — — —

Cine vrea să-și pregăti singur beuturi bune și țestine, ba și rum și licueruri foarte fine: întrebuințeze aceste extracte!

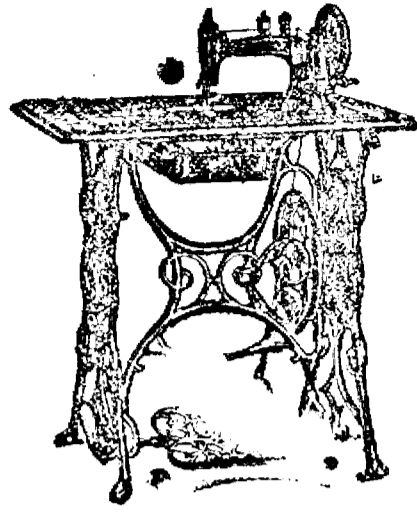
Îți poți face: Rachiul de drojdie. Beutura dulce de vișine. Rachiul de hucate. Borovicica. Rachiul de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee

Apoi licueruri: Allasch. De pere, cireșe. Maraschino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte!

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela poștă), dela

Apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros.

Pentru fiecare mașină 5 ani garanție

Dürr Guszt

mehanic, prăvălie de mașini cusut și biciclete în Sibiu Nagyszeben, Gr. Ring

Recomandă magazinul său bogat sortat cu cele mai bune mașini de cusut fabricate în țară străinătate cu prețuri moderate. Singura vânzare de mașini de cusut PFAFF și SEIDEL & Mann; luneta rotundă, lungă, luneta centrală în mașini rotunde pentru familie și atelier. Bicyclete: Dürkopp și Singer. Depozit de părți aparținătoare pentru mașini de cusut și biciclete. Tot felul de reparări de mașini de cusut și biciclete se execută grabă.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

Atelierul special de reparat al renumitei firme:

SCHMEREK & SZAB

— Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot felul de reparări și transformări. Expedează: motoare p. ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Arlapuri p. trierat. Bastimente cu benzină, PUMPE-MOTOR. - Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit.

Primul atelier ardelenesc aranjat cu putere electrică pentru sculptura piatrilor și fabrică de pietri monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

Atelierul central al fabricii: Kolozsvár, Dézsma-u.

Magazin de pietri monumentale, fabricate proprii din: marmură, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

In atențiunea celor ce zidesc case și a proprietarilor lor de vii!

Fabrică de cement în Pâncota LÉNGYEL SANDOR és Társa

Telefon Pâncota 9.

Primește spre lucrare cu beton beton de fier:

iesle în grăjduri, baze pentru apă și comina, etc. fantane și alte canale; fundamente și altele.

Liferează:

țevii de cement în diferite mărimi, țevii de fantană, țigle pentru acoperiș, valaie spre diferite scopuri, vase de apă de ploie și pentru stropirea viței, plăci de cement, cement de portland ș. a.

ASCULTAȚI povețele mele!!!

Ca fiecare femeie să fie bucurată de renumele bun al bucătăriei sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatale (dresurile).

„Biborpaperika“

Este cel mai bun aromat e ardelean al pat. a lui KÁLMÁN. Chiar și de nefind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar și suferinșilor de stomac le este nestrictioasă. Se poate căpăta numai în pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chilogr. 6.- cor.   1 cutie de 1/4 chilogr. 1.80 cor.
1 cutie de 1/2 „ 3.30   1 cutie de 1/8 „ 1.-

Se poate căpăta dela oricare băcănie și prăvălie de coloniale. — Nenumărașe epistole de recunoștință!

Imán József, export de ardeiu, Szeged, Dugonics-tér 24.

Atențiune!

SINGURUL INSTITUT DE ASIGURARE

ARDELEAN

TRANSYLVANIA

Str. Cisnădiei 5. SIBIU. Str. Cisnădiei 5.

Recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai ieftine și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr. cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări de spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apeducte.

Prospecte în combinațiunile cele mai variate se trimit și se dau gratuit, ori ce informații în birourile Direcțiunii, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agentuile.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții foarte favorabile.

Atențiune!

Siegmund Károly,

Institut chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Temesvár-Gyárvaros, Andrassy-út 12.

Intreprindere de primul rang.

Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot-felul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, coviltire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a. precum și ghețe de piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate! Transformarea, curățirea și înălbirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

„DRĂGANUL“

Institut de credit și economii, societate pe acții în

BEIUȘ-BELÉNYES.

Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri sau în cont-curent și după banii depuși spre fructificare plătește 4 1/2%, 5% interese. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi ipotecare pe locul prim.

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară pe lângă cele mai avantajoase condițiuni.

Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani.

Dă împrumuturi de cont-curent cu acoperire de hârtii de valoare.

Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți.

Escomptează cambii (polițe) efecte și pretenziuni sigure către casa publică cu scadențe fixe.

Acoardă împrumuturi pe lângă amaretare de efecte.

Ingrijește de afaceri economice și mijloace tot-felul de operațiuni de bancă.

DIRECȚIUNEA.

GUIDO KOVÁTS

atelier optic, mehanic și electrotehnic.

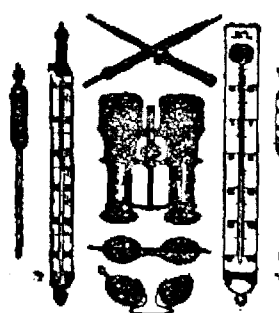
SIBIU—NAGYSZEBEN, Heltauergasse Nr. 27.

Recomandă depozitul bogat asortat de ochelari și zwickeri, lornete de aur și argint, duble, nickel și plumb.

Cele mai fine lornete campestre și telescoape franceze de operă etc. Aparat și utensilii fotografice.

Barometru și Termometru.

Gramofone. Atelier pentru aparate fizicale pentru școală etc.

Tot-felul de cumpene și măsurătoare de fluidități ș. a. pentru vinars, vin, must, oțet și cumpenă pentru zahăr. etc.

Mare depozit de instrumente chirurgicale.

Reparările se fac prompt și ieftin. Serviciu conștiinșos.

Nu există un mai frumos cadou de sărbători decât un

GRAMOFON!

Catalog non ilustrat de prețuri pentru gramofone și plăci românești trimis oricui gratis și franco.

Cele mai excelente gramofone se capătă pe lângă garanță de 10 ani dela 9 fl. în sus.

Plăci mari cu piese pe două fețe dela 1 fl. 25 cr. în sus.

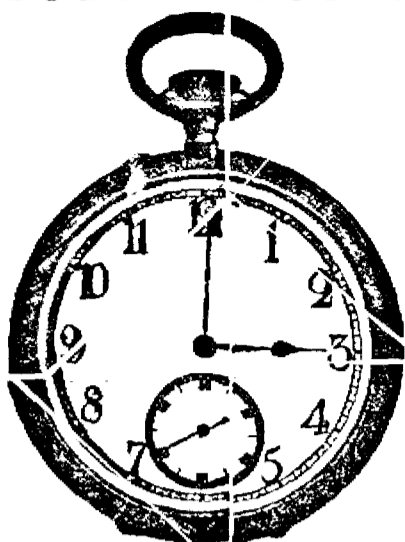
Cea mai ieftină sursă de cumpărat:

Tóth József,

mare magazin de gramofone în Seghedin—SZE GIED, Könyök-u. 35.

Cea mai mare și mai ieftină firmă de grădinarit din țară.

200.000 bucăți de ulțoi de viie
200.000 bucăți riparia, 100.000 bucăți pomi frumoși cu coroană, 200.000 bucăți trandafiri nobili, 100.000 buc. arbori de lux și cireși de lux se pot căpăta cu un preț fabulos de ieftin. CATALOG de specii și prețuri se trimite gratuit și porto franco, firma: Váradvelencei műkertészeti és rozsatelep Nagyváradon.

Cele mai bune
orologe
— cele mai solide și cele mai după modă
juvaeriale
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă o zăsie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează mai bună prăvălie în aceasta privință întreagă Ungaria

BRAUSWETTER JÁNO

orologier în SZEGED.
CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză

Mașina de spălat „WELTWUNDER”

este bucuria fiecărei femeie econoamă bună; albiturile, pe lângă cea mai mare cruțare și lucru ușor copilăresc, devin albe lucitoare. 75% economisire de timp, bani, încălzit și săpun.

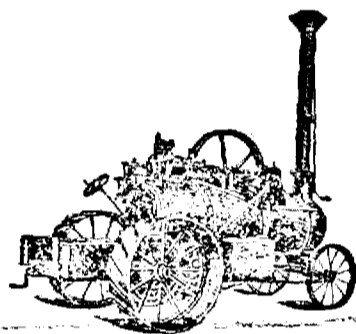
Fără chlor! Fără sodă!
Fără ajutor! Fără putere!
Fără frecare! Fără învârtire!
Fără terpenină! Fără salmiac!

Prețul 40.— Cor.

Cereți îndată prospect gratuit dela:
WILHELM OBERTH,
Mediaș—Medgyes Nr. 8. (Transilvania).
La trimiterea înainte a cor. 40.— mașina se expediază franco.

Márki și Bart

— fabrică de mașini și turnătorie
Timișoara-Josefin — Temesvár - Józsefváros, Uri-utca
(In nemijlocita apropiere de gară).

Pregătesc și țin în depozit:
Mașini ce umblă singure (Selbstwanderer) succese cor. planulul propriu.
Mașini agricole
Fântâni. Pomp
Baterii electrice. — Zidiri de mori
Motoare cu benzină
Aranjamente pentru fabrici
Transmisiuni, etc.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — coasa „Koronagyémánt”

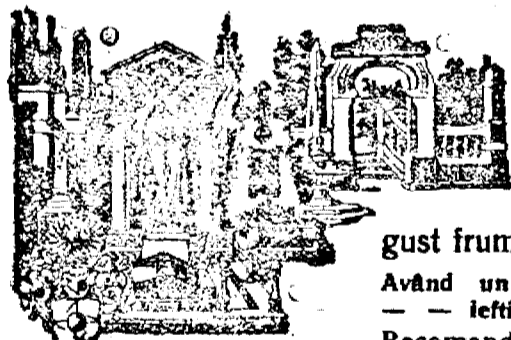
Cu coasa „Koronagyémánt”
bătută odată se poate coasa ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau mol nu se găsește între ele. Pentru trănicia fiecărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-90 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. — Comandele se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la magazin de coase „Koronagyémánt”

Lengyel Testvérek
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

TUNNER CORNEL industrie de moră și gră

Telefon 856. Timișoara Telefon 856
Hunyady-út 4 (Telefon 280)

Își recomandă mag. asortat bogat mente, table de moră, statui, fabrici proprie în executare gust frumoasă și cu prețuri m. Având un magazin bogat, liferează — ieftin ca orice concurență. Recomandându-mă on. public eu

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului

Au sosit toate noutățile de primăvară:

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI pentru talii. DELINURI. ȘALURI. ROCHII de desupt.	CIORAPI mai iefteni ca ori-unde CONFEȚIUNI pentru femei și fete. ALBITURI.	PÂNZE. BRODERII. DANTELE. ȘINOARE etc. etc. TRUSOURI.	ADJUSTĂRI (DECORAȚII) pentru haine. Rog să binevoiti a privi vitrinele mele.
---	--	---	--